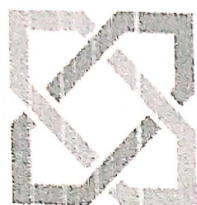

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

BUXORO
DAVLAT
UNIVERSITETI

1930

«TASDIQLAYMAN»

O'quv ishlari bo'yicha: prorektor

R.G.Jumayev

01 2025 y.

«KELISHILDI»

Tarix va yuridik fakulteti dekani

B.B. Ramozov

30 yanvar 2025 y.

«KELISHILDI»

O'quv uslubiy departament boshlig'i

S.S.Davlatov

31 yanvar 2025 y.

60310903 - Psixologiya (amaliy psixologiya) 60310904 - Psixologiya
(oila psixologiyasi) ta'lim yo'nalishida ixtisoslik fanlardan
Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari bo'yicha fanlar

DASTURI

1.00. Majburiy fanlar:

- 1.10. Umumiy psixologiya nazariyasi
- 1.12. Eksperimental psixologiya
- 1.14. Ijtimoiy va tadbqiqiy psixologiya
- 1.16. Umumiy psixodiagnostika

Buxoro – 2025

ANNOTATSIYA

I.KIRISH

2024-2025 o'quv yilida 60310903-Psixologiya (amaliy psixologiya) 60310904-Psixologiya (oila psixologiyasi) ta'lim yo'nalishi bitiruvchi kurs talabalari uchun namunaviy o'quv rejada ko'rsatilgan umumkasbiy ixtisoslik fanlaridan Davlat attestatsiya sinovi uchun tayyorlangan dasturda yakuniy davlat attestatsiya sinovi yozma ishlarini baholash mezonini, "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi to'g'risida NIZOM" va "Umumiy psixologiya nazariyasi", "Eksperimental psixologiya", "Jiimoiy va tadbqiqiy psixologiya" "Umumiy psixodagnostika", fanlarining fan dasturlari hamda nazorat variantlaridan iborat.

Tuzuvchilar:

A.M. Nazarov - psixologiya kafedrasi mudiri,
psixologiya fanlari doktori, professor
Sh. Sh. Rustamov - psixologiya fanlari doktori,
dotsent

I. Y. Olimov - psixologiya fanlari bo'yicha
falsafa doktori, dotsent

Taqrizchilar:

A.A. Xuseynova – falsafa fanlari doktori,
professor

M.B. Nusratova - psixologiya fanlari bo'yicha
falsafa doktori, dotsent

Imtihon dasturi Buxoro universitetining Kengashida ko'rib chiqilgan va tasdiqlangan.

2025-yil "31" o1 daqi 6 – sonli bayonnoma

60310903 - Psixologiya (amaliy psixologiya) 60310904 - Psixologiya (oila psixologiyasi) ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar tayyorlovchi oliy ta'limning o'quv reja va fan dasturi asosida amalga oshiriladi. Fan dasturlarining nazariy va amaliy mashg'ulotlarini to'liq o'zlashtirgan, yakuniy davlat attestatsiyasidan muvaffaqiyatli o'tgan shaxsga «bakalavr» malaka (daraja)si hamda oliy ma'lumot to'g'risidagi davlat namunasidagi rasmiy hujjat(lar) beriladi. Bakalavr yakuniy davlat attestatsiyasi doirasida o'quv rejadagi 1.00. "Majburiy fanlar" fanlaridan yozma ish topshirishi nazarda tutilgan.

1.1. O'quv fanining dolzarbligi va oliy kasbiy ta'limdagi o'rni.

Psixologiya fani psixikani rivojlanishi, shaxs psixologiyasi, bilish jarayonlari, shaxsning hissiy-irodaviy sohasi, individual psixologik xususiyatlar, psixologik holatlar hamda shaxsning shakllanishi jarayonida yuzaga keladigan psixologik, fiziologik va jismoniy o'zgarishlar, shuningdek shaxsga xos sifat, xususiyat, holatlar ta'lim-tarbiya jarayonini to'g'ri tashkil qilishning yoshga bog'liq jihatlarning psixologik mexanizmlari qamrab oladi.

1.2. O'quv fanining maqsad va vazifasi

"Umumiy psixologiya nazariyasi" fanini o'qitishdan maqsad - talabalarda umumiy psixologiya nazariyasi fani, psixika, shaxs, faoliyat, mulqot, bilish jarayonlari, irodaviy sifatlar, hissiy holatlar, individual-xususiyatlariga doir bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishdir, hamda bo'lajak pedagog mutaxassislar tanonidan psixik taraqqiyot qonuniyatlari, davrlari, mexanizmlari, omillari va shart-sharoitlari haqidagi zamonaviy ilmiy bilimning o'zgartirishini tashkil etishdir.

"Umumiy psixologiya nazariyasi" fanning vazifasi - talabalarga umumiy psixologiya nazariyasining mohiyati, psixika va ong tushunchalari, psixik jarayonlar, holatlar, xususiyatlar, psixik rivojlanish va uning o'ziga xos xususiyatlari, yosh davrlari tasnifi, psixik taraqqiyotning turli bosqichlari uchun xos psixofiziologik va psixologik xususiyatlar haqidagi bilimlar bilan qurollantirishdan iborat.

60310903 - Psixologiya (amaliy psixologiya) 60310904 - Psixologiya (oila psixologiyasi) ta'lim yo'nalishi ixtisoslik fanlaridan yakuniy davlat attestatsiyasi ixtisoslik fanlardan Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi yozma ishtarini

BAHOLASH MEZONI

60310903 - Psixologiya (amaliy psixologiya) 60310904 - Psixologiya (oila psixologiyasi) ta'lim yo'nalishi ixtisoslik fanlaridan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi yozma usulda o'tkaziladi. Har bir variant 4 savoldan iborat. Variantdagi 4 ta savolning har biridan olish mumkin bo'lgan maksimal ball 25 ga teng bo'lib, jami 100 ball to'plash mumkin.

Har bir savolga javob to'g'ri va to'liq yoritilsa, pedagogika nazariyasi va tarixi, umumiy psixologiyaga doir zamonaviy nazariyalarni bilishi, mustaqil, aniq fikrlar asosida muammolarga ijodiy yondashgan holda yoritilsa, javobda mantiqiy yaxlitlikka erishilgan bo'lsa, o'zlashtirish kursatkichi 21,5-25 ball oralig'ida baholanadi.

Savolga to'g'ri javob yozilsa, ilmiy-amaliy jihatdan asosi mantiqli yoritilgan bo'lsa, biroq bugungi ta'lim va tarbiya jarayoni yangilanishlar amaliyoti bilan bog'lashda ayrim noaniqliklarga yo'l quyilgan bo'lsa, o'zlashtirish ko'rsatkichi 21-18 ball oralig'ida baholanadi.

Savolga asosan to'g'ri javob yozilsa, biroq quyilgan masalaning mohiyati, mazmuni, natijalari yuzaki yoritilsa, fikr-mushohada bayonida tarqoqlik kuzatilsa, uzlashtirish kursatkichi 17,5-14 ball oralig'ida baholanadi.

Savolga javoblar noto'g'ri yozilsa, o'quv adabiyotidan so'zma-so'z ko'chirilgan bo'lsa yoki savollarga, umuman, javob yozilmagan bo'lsa, o'zlashtirish ko'rsatkichi 0-13,5 ball oralig'ida baholanadi.

T.r.	Umumiy ball	Baho	Bakalavr talabasiining bilim darajasi	Xususiy ball
			Quyilgan savollar mazmunan aniq yoritilib, siyosiy islohotlar va jarayonlarning mazmun-mohiyati to'liq ochib berilgan. O'zbekistonda ta'lim va tarbiya sohasidagi islohotlar tahlili va ularning amaliy samaralari, natijalari va hayotga ta'biq etilishi bo'yicha mustaqil, ijodiy fikr mavjudligi. Javoblarda mantiqiy yaxlitlikka erishilgan va umumiy xulosalar qilingan. Imlo va stilistik xatolarga yo'l quyilmagan.	8-8,5
21,5-25	A'lo (90-100)			7-7,5
				5-6,5
				1,5-2,5

18-21	Yaxshi (70-89)	Javob to'g'ri yozilgan, unda siyosiy bilimlar asosli yoritilgan. ammo sana va sonlarda chalkashliklarga yo'l quyilgan. Javobda talabning mustaqil mushohada yuritish qobiliyati seziladi. Ijodiy yondashuv mavjud. Talaba muammoni tahlil qilish qobiliyati ega.	6-7
14-17,5	Qoniqarli (60-69)	Savolga javobda masalaning mohiyatini tushunilgan. ammo mazmun va natijalar yuzaki yoritilgan. Fikrlar bayonda tarqoqlik kuzatiladi. Javoblarda mantiqiylik tamoyili buzilgan. Tasavvurga ega, lekin tahlil yetarli emas.	5-6 4-4,5 3-4 2-3
0-13,5	Qoniqarsi z (0-59)	Savol buyicha aniq tasavvurga ega emas. Umuman javob yozilmagan. Noto'g'ri javob va ma'lumot berilgan. O'quv adabiyotidan avnan so'zma-so'z ko'chirilgan	0-13,5

3. ASOSIY NAZARIY QISM.
UMUMIY PSIXOLOGIYA NAZARIYASI FANI

Psixologiya fanining predmeti va rivojlanish tarixi
Umumiy psixologiyaning predmeti, vazifalari. Psixologiya tabiiy va ijtimoiy ilmiy fan sifatida. Psixologiya fanining predmeti haqidagi tasavvurlar taraqqiyotining asosiy bosqichlari. Psixologiyaning falsafa doirasidagi taraqqiyoti. Psixologiya va ilmiy-texnik taraqqiyot. Psixologiyaning asosiy muammolari. Pedagog faoliyatida psixologiyaning yetakchi ahamiyatga ega ekanligi. Psixologiyasining tuzilishi, psixologiya sohalari psixologiyaning fanlar tizimida turgan o'ri. Psixologiya fanining taraqqiyoti tarixi. Psixologik bilimlarning rivojlanish bosqichlari. Psixologiya fanining yirik ilmiy yo'nalishlari va maktablari (biologik, evolyusion, genetik, bixeviorizm, kognitiv, ijimoiy-madaniy). O'zbekistonda psixologiya fanining rivojlanish tarixi. Zamonaviy psixologik tadqiqotlarning ustuvor yo'nalishlari, ularda to'plangan bilimlarning amaliyotda qo'llanishi.

Psixologiyaning tadqiqot metodlari va tarmoqlari

Psixologiya sohasida ilmiy-tekshirish olib borishning o'ziga xosligi. Psixologik tadqiqot metodlari: kuzatish, eksperiment, psixofiziologik metodlar, clinik metodlar, differensial metod, suhbat va so'rov, test, korrelyatsiya, modellashirish, faoliyat natijasini o'rganish. Psixologiyada ilmiy tekshirish olib borishda zamonaviy kompyuter texnologiyalaridan foydalanish.

Xulq-atvorning psixofiziologik asosi

Xulq-atvorning psixofiziologik asosi (Nerv tizimi. Neyronlar. Akson. Dendrit. Miya. Endokrin tizim. Genetika.) Endokrin tizimning inson organizmi va xulq atvoridagi ahamiyati. Psixik xususiyat va holatlarning neyropsixologik asoslari. Egizaklar usuli, geni va atrof-muhit bir-biriga ta'siri. Irsiyat. Bixevioral genetika. Psixik faoliyatning jinsga oid xususiyatlari. Xulq-atvorning psixofiziologik asosi bo'yicha qisqacha xulosa va amaliy tavsiyalar.

Ong taraqqiyoti va ongsizlik

Filogenez va ontogenez haqida tushuncha. Psixikaning sensor, perseptiv bosqichlari. Instinktlar. Instinkt tushunchasining mazmuni. Instinktlarning klassifikatsiyasi. Hayvonlarning individual va intellektual xatti-harakat shakllari. Onning paydo bo'lishi va uning taraqqiyoti. Onglilik va ongsizlik. Muhit psixik faoliyat va taraqqiyot omli sifatida. Anglamagan psixik jarayonlar.

Diqqat
Diqqat haqida tushuncha. Diqqatning nerv-fiziologik asoslari. Diqqat turlari, ixtiyorsiz diqqat, ixtiyoriy diqqat, ixtiyoriydan so'nggi diqqat. Diqqatning xususiyatlari, diqqat kuchi va bo'linishi, diqqat ko'lam, diqqat taqsimlanishi, shaxsda diqqat rivojlanishi. Diqqatning psixologik asosi haqida qisqacha xulosa. Amaliy tavsiyalar.

Sezgi
Sezgi haqida umumiy tushuncha. Sezgilarning nerv-fiziologik asoslari. Sezgilarning tasnifi, sezgilarning turlari, sezgi sohasidagi qonuniyatlari. Sezgi va sezuvchanlikning psixologik asosi haqida qisqacha xulosa.

Idrok
Idrok haqida tushuncha. Idrokning nerv-fiziologik asoslari, xususiyatlari va qonuniyatlari. Idrokda ob'ekt va fon, apperpepsiya, idrokning konstantligi. Idrokda illyuziya va gallyutsinatsiya. Vaqt, harakat va fazoni idrok qilish. Idrokning psixologik asosi haqida qisqacha xulosa. Amaliy tavsiyalar.

Xotira
Xotira haqida tushuncha. Xotiraning nerv-fiziologik asosi. Xotira nazariyalari. Xotira turlari, faoliyatga ko'ra xotira turlari, maqsadiga ko'ra xotira turlari, muddatiga ko'ra xotira turlari. Xotira jarayonlari, esda olib qolish, esga tushirish, esda saqlash, unutish. Xotirani o'rganish metodlari. Xotiraning psixologik asosi haqida qisqacha xulosa. Amaliy tavsiyalar.

Xayol
Xayol haqida tushuncha. Xayol jarayonlari. Xayol turlari, tasavvur xayoli, ijodiy xayol, ixtiyorsiz va ixtiyoriy xayol, orzu, tush ko'rish va shirin xayol. Xayol sifatleri, xayolning kengligi va torligi, xayolning chuqurligi va realligi, xayolning mazmunдорligi va kuchi, fantaziya. Xayolning rivojlanishi. Xayol bo'yicha qisqacha xulosa. Amaliy tavsiyalar.

Tafakkur
Tafakkur haqida tushuncha. Tafakkur va hissiy bilish. Tafakkur operatsiyalari, tafakkur shakllari, turlari. Tafakkur borasidagi psixologik nazariyalar. Muammoli vaziyat va uni hal qilish metodlari. Tafakkurning psixologik asosi haqida qisqacha xulosa. Amaliy tavsiyalar.

Intellekt va kreativlik
Intellekt va kreativlik haqida tushuncha. Intellekt va kreativlik nazariyalari. Intellekt sohasida psixologik differentsiatsiya – irsiyat, jins, madaniyat, muhit. Intellektni o'lichash metod va metodikalari. Intellekt sohasidagi buzilishlar. Intellekt va kreativlikning psixologik asosi haqida qisqacha xulosa. Amaliy tavsiyalar.

Faoliyat va motivatsiya

Faoliyat haqida tushuncha. Faoliyatning tuzilishi, turlari. Motiv va motivatsiya. Motivlarning turlari. Motivatsiya nazariyalari (A.Maslou, A.Adler, Z.Freyd). Motivatsion sohani tekshirish metodlari. Motivatsiyaning psixologik asosi haqida qisqacha xulosa. Amaliy tavsiyalar.

Mulogot
Mulogot va nutq haqida tushuncha, mulogot turlari. Mulogotning inson filogenez va ontogenetik rivojlanishidagi ahamiyati. Mulogot vazifalari. Mulogotning verbal va nonverbal vositalari, mulogot shaxslararo o'zaro ta'sir etish sifatida, mulogot insonlarning bir-birini tushunishi, mulogot texnikasi va usullari. Mulogotning ijtimoiy-psixologik jihatlari haqida tushuncha. Shaxslararo munosabatlar va ularda mulogotning o'rni. Mulogot tomonlari, mulogotning kommunikativ tomoni, mulogotning interaktiv tomoni, mulogotning perseptiv tomoni, emotSIONal va ijtimoiy intellekt, ijtimoiy psixologik trening haqida tasavvur hosil qilish. Mulogotning psixologik asosi haqida qisqacha xulosa. Amaliy tavsiyalar.

Hissiyot
Emotsiya haqida tushuncha. Hissiy holatlarning nerv-fiziologik asoslari. Insoniy emotsiyalar va hayvonlardagi emotsiyalar. Emotsiya nazariyalari (Dziyems-Lang, Kennon-Bard, S.Shaxter, D.Zinger) Qarama-qarshi emotsiyalar nazariyasi (R.Salomon bo'yicha). Hissiy holatlarning ifodalinishi, hisslarni kechirish shakllari. Yuksak hislar. Emotsiyalar va hissiyot haqida tushuncha. EmotSIONal holatlarning turlari. Hissiy holatlarning ifodalinishi, hisslarni kechirish shakllari. Hissiy ton, afekt, stress. Yuksak hislar: praktik hislar, axloqiy hislar, estetik hislar, intellektual hislar. Ijtimoiy xulq-atvor xususiyatlari.

Iroda
Iroda haqida tushuncha. Irodaviy faoliyatning umumiy xususiyatlari. Iroda borasidagi nazariyalar. Irodaviy akt va uning tuzilishi. Irodaviy harakatlilar va uni boshqarish. Shaxsning irodaviy sifatleri. Irodaning individual xususiyatlari. Irodani tarbiyalash. Psixologik asosi haqida qisqacha xulosa. Amaliy tavsiyalar.

Shaxs
Shaxs haqida tushuncha. Shaxsning rivojlanishi. Shaxsning ximoyalaniish mexanizmlari. Ta'sir etuvchi omillar. Shaxs psixologik strukturasi. Shaxs nazariyalari (G.Ayzenk, Z.Freyd, K.Rodgers, A.Maslou). Xarakter xaqida tushuncha. Shaxsning o'zini o'zi baholashi. Shaxsning o'zini o'zi nazorat qilishi va boshqarishi. Shaxsni o'rganish metodlari (kuzatish, proektiv texnikalar, so'rovnomalar va amaliy testlar).

Temperament va xarakter
Temperament haqida tushuncha, temperament tiplari, temperamentning klassik nazariyalari, temperament xususiyatlari, temperamentni tarbiyalash haqida ilmiy bilimlarni shakllantirish. Individuallik xususiyatlari differentsial psixologiyaning predmeti sifatida. Inson shaxsi va individuallik xususiyatlari. Individuallik xususiyatlari klassifikatsiyasi va ularning shaxs xulq-atvori regulyatsiyasidagi o'rni. Temperament. ONF tiplari xususida I.P.Pavlov nazariyasi, temperament haqida hozirgi zamon nazariyalari. Temperamentning evolyusiston jarayonga moslashish inkoniyatlari. Xarakter haqida tushuncha, xarakter tuzilishi.

va xususiyatlari, xarakter tipologiyasi, xarakterning shakllanishi, xarakterning ifodali belgilari haqida tushuncha va ilmiy tasavvurlar hosil qilish. Xarakter shakllanishi. Xarakter aksentuatsiyasi. Jinsiy dimorfizm va individning psixologik xarakteri.

Qobiliyat haqida tushuncha, qobiliyatlarning sifat va miqdor tavsifi, Qobiliyatlar haqida tushuncha, qobiliyat turlari, qobiliyat va irsiyat, qobiliyatning qobiliyatlarining tuzilishi. Qobiliyat turlari, qobiliyat va irsiyat, qobiliyatning rivojlanishi haqi da ilmiy bilimlarni shakllantirish. Layoqat va qobiliyat. Qobiliyatlar tuzilishi, turlari. Talanning paydo bo'lishi va tuzilishi. Shaxs rivojlanishining individuallik xususiyatlari va ularning roli haqida qisqacha xulosa.

Amaliy tavsiyalar

Yosh va pedagogik psixologiya fanining tadqiqot sohasi va muammolari

Yosh va pedagogik psixologiya fanining predmeti, maqsad va vazifalari.

Yosh va pedagogik psixologiya faniga oid ilmiy bilimlarning vujudga kelish tarixi, faning asosiy sohaları, yosh va pedagogik psixologiya fanining boshqa fanlar bilan aloqasi. Yosh va pedagogik psixologiyani o'qituvchi faoliyatida tutgan o'rni, yosh va pedagogik psixologiya fanining tadqiqot metodlari haqida tushuncha va ilmiy tasavvurlar hosil qilish. Psixik rivojlanish haqida tushuncha, uning o'ziga xos xususiyatlari. Rivojlanishni davrlashtirish muammosi psixik rivojlanish va ta'lim o'rtaidagi o'zaro munosabat. Turli yosh davrlarda yetakchi faoliyat turlari.

Ontogenening ilk bosqichlarida insonning psixik rivojlanishiga xos xususiyatlar

Perinatal davrning o'ziga hos xususiyatlari, chaqaloqlik davrida psixofiziologik rivojlanishga xos xususiyatlar haqida umumiy tushuncha, tug'ilish davri inqirozi, go'daklik davrning o'ziga hos psixologik xususiyatlari, ilk bolalik davrida psixik rivojlanish xususiyatlari, ilk bolalik davrida o'z-o'zini anglashning rivojlanishi va 3 yoshlilar inqirozi haqidagi nazariy bilimlarni tarkib topirish.

Maktabgacha yosh davrida psixik rivojlanish xususiyatlari

Maktabgacha yosh davrida psixofiziologik taraqqiyotning umumiy tavsifi, o'yin - maktabgacha yoshdagi bolaning etakchi faoliyati sifatida, maktabgacha yosh davrida bilish jarayonlari va nutqning rivojlanishiga xos xususiyatlar, maktabgacha yosh davrida emotsional-irodaviy sifatlarining rivojlanish xususiyatlari. Yosh davrida motivatsion sohadagi o'zgarishlar, 7 yoshlilar inqirozi, uning sabablari va alomatlari, maktabga psixologik tayyorlik muammosi haqida tushuncha va ilmiy tasavvurlar hosil qilish.

Kichik maktab yoshi davrida psixik rivojlanish xususiyatlar

Kichik maktab yoshi davrida psixik rivojlanishning umumiy tavsifi, kichik maktab yoshidagi bolaning maktabga moslashishi muammosi, kichik maktab yoshi davrida motivatsion sohadagi rivojlanish xususiyatlari (o'quv faoliyati, shaxslararo munosabatlarning motivatsion asoslari), kichik maktab yoshi davrida bolaning o'zi haqidagi tasavvurlari va xulq-atvori, kichik maktab yoshida bola shaxsining rivojlanish xususiyatlari haqida ilmiy bilimlarni shakllantirish.

O'smirlilik davrida psixik rivojlanish xususiyatlari

O'smirlilik davridagi psixik rivojlanishning umumiy tavsifi, o'smirlilik davri inqirozi va uning psixologik, psixofiziologik sabablari, bu davrda intellektual va

emotsional rivojlanish xususiyatlari, o'smirlilik davrida motivatsion sohadagi rivojlanish xususiyatlari (tengdoshlar bilan mulohaza qilish motivatsiyasi, o'quv faoliyati motivatsiyasi, jinoiy xulq-atvor motivlari), o'smirlilik davrida shaxsning rivojlanish xususiyatlari, o'smirlilik davrida o'z-o'ziga baho berish tizimining rivojlanishi muammosi borasidagi tasavvurlarni hosil qilish.

Ilk o'spirinlik davrida psixik rivojlanish xususiyatlari

Ilk o'spirinlik davriga umumiy tavsifi, ilk o'spirinlik davrida intellektual va emotsional rivojlanish xususiyatlari, ilk o'spirinlik davrida do'stlashish muammosining psixologik xususiyatlari, ilk o'spirinlik davrida muhtabab, ilk o'spirinlik davrida o'zini-o'zi anglashning rivojlanishi, ilk o'spirinlik davrida o'quv-kasbiy faoliyatining etakchi faoliyatga aylanishi va kasb tanlash muammosi, ilk o'spirinlikda kasbga yo'naltirishning psixologik muammolari haqida ilmiy bilimlarni shakllantirish.

Oila psixologiyasi

Oila kichik guruh sifatida. Oiladagi shaxslararo munosabatlarning tizimiga xos umumiy xususiyatlar. Yoshlarning oilaviy hayotga tayyorlik muammosi. Nikoh va oila haqidagi tasavvurlar. Oilaviy tarbiya uslublari. Oilaviy shaxslararo munosabatlarning muammolari, oilaviy nizolar.

Yoshlik, yetuklik va keksalik davrining psixologik xususiyatlari

Yoshlik davri va uning o'ziga xos xususiyatlari, o'z-o'zini anglash, kasbiy anglanganlik. Yetuklik davrining birinchi bosqichidagi shaxsning psixologik xususiyatlari, yetuklik davrining ikkinchi bosqichidagi shaxsning psixologik xususiyatlari. Yetuklik davrining ijtimoiy-psixologik jihatlari. Gerontopsixologiya - keksalik psixologiyasi haqida umumiy tushuncha. Psixolog olimlarning keksayish davri haqidagi falsafiy fikrlari. Keksalik davrning o'ziga xos xususiyatlari. Biologik keksayish davridagi shaxs psixologiyasi. Keksalik davridagi shaxsning psixologik xususiyatlari. Uzoq umr ko'ruvchilarning psixologik xususiyatlari.

Ta'lim va tarbiyaning psixologik asoslari

Ta'limning yosh va pedagogik psixologiya fanida tutgan o'rni, ta'lim va aqliy taraqqiyot, o'qish faoliyati va uning turlari, ta'lim va bilimlarni o'zlashtirishni boshqarish muammolari hamda imkoniyatlari, aqliy harakatlarni boshqarish bosqich tarkib topirishning mohiyati, muammoli ta'limning moyiyati, pedagogik bah ova uning turlari, ta'lim texnologiyalarining psixologik xususiyatlari haqida ilmiy bilimlarni shakllantirish. Tarbiya jarayonining psixologik mohiyati, tarbiya metodlari va turlari, bolalar jamoasi va uning tarbiyaviy imkoniyatlari, tarbiyasi "qiyin" va o'zlashtiruvchi o'quvchilar bilan ishlash metodlari, ilmiy dunyoqarash va barqaror e'tiqodni shakllantirish metodlari, ideal, jinsiy tarbiyalash, mehnatning tarbiyaviy ta'siri o'z-o'zini tarbiyalashning metod va shakllari, tarbiyaning psixologik mexanizmlari, milliy ong va milliy g,ururni tarbiyalashning psixologik asoslari muammosi yuzasidan tasavvurlarni shakllantirish.

O'qituvchi psixologiyasi

Pedagogik faoliyatning psixologik xususiyatlari, pedagogning o'z-o'ziga talab qo'yishi muammosi, o'qituvchining kasbiy moslashishi muammosi, jamiyatda o'qituvchining tutgan o'rni va uning vazifalari, o'qituvchi shaxsiga qo'yiladigan

talablar, o'qituvchining kasbiiga xos xislatlari, o'qituvchi o'quvchilarning hayoti va faoliyatini tashkilotchisi ekanligi, o'qituvchi va o'quvchilar o'arasidagi o'zaro munosabatlar, pedagogik mulqot va uning o'ziga xos xususiyatlari, pedagogik qobiliyatlarining turlari, pedagog o'z ilmiy, o'quv-uslubiy salohiyatini oshirishning psixologik muammolari haqida tushuncha va ilmiy tasavvurlar hosil qilish. Pedagogik qobiliyatlar haqida tushuncha, pedagogik qobiliyatlarining turlari: Pedagogik qobiliyatlar, akademik, perseptiv, kommunikativ, nutq qobiliyati, didaktik qobiliyatlar, avtoritar, pedagogik hayol, diqqatni taqsimlay olish qobiliyati, tashkilotchilik, avtoritar, pedagogik hayol, diqqatni taqsimlay olish qobiliyati, pedagog o'z ilmiy, o'quv-uslubiy salohiyatini oshirishning psixologik muammolari haqida fikr almashish.

Foydalaniladigan adabiyotlar ro'yxati:

Asosiy adabiyotlar.

1. Ivanov I., Zufarova M. "Umumiy psixologiya". O'z.F.A., 2008.
1. Davleishin M.G., Mavlonov M.M., To'ychieva S.M. "Yosh va pedagogik psixologiya" T. TDPU, 2009.
2. Safayev N.S., Mirashirova N.A., Odilova N.G. "Umumiy psixologiya nazariyasi va amaliyoti".-T.: Nizomiy nomidagi TDPU, 2013.
3. Xaydarov F.I., Xalilova N. "Umumiy psixologiya". T.: "Fan va texnologiyalar" markazining bosmaxonasi: 2009.
4. Yugay A.X., Mirashirova N.A. «Obmura psixologiya» T. TGPU, 2014.
5. G'oziev E.G'. Psixologiya (Yosh davrlari psixologiyasi) T.: O'qituvchi. 1994.

Qo'shimcha adabiyotlar.

1. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil isloqibollaniga bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidenti nutqi. // Xalq so'zi gazetasi, 2017.16 yanvar, №11 8. Mirziyoyev Sh.M. 8. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyanob xalqimiz bilan birga kuramiz. "O'zbekiston", 2017.
2. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlarni strategiyasi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF49-47 sonli Farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 yil, 7 fevral.
3. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi - inson manfaatlarini ta'minlash taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. "O'zbekiston", 2017.
4. Klimov Ye.A. «Obmura psixologiya» – Cpb., Piter, 2001
5. David G.Myers. "Psychology" Michigan USA. Worth Publishers.: 2011.
6. Maxsudova M.A. Mulqot psixologiyasi. T., 2006
7. Nemov R.S. Psixologiya. M.: Vados, 2003. 1-2-t.
8. Fridman L.M. Psixologiya vospitaniya. Kniga dlya tex. kto lyubit detey. - M.: TTS «Sfera», 1999.
9. Radujina A.A. Pedagogika i psixologiya. - M., 2007.
10. Rubinshteyn S.L. Osnovy obmuy psixologii. - Spb.: Piter, 2007.

11. G'oziyev E.G'. "Ontogenez psixologiyasi".-T.: Noshir. 2010

Elektron ta'lim resurslari.

www.tdpu.uz
www.pedagog.uz
www.Ziyonet.uz
www.edu.uz
www.psychology.uz
www.psychology.net.ru
www.pscycatalog.ru

1.12. Eksperimental psixologiya

Eksperimental psixologiya: tushuncha, tarixi

Fiziologik psixologiya paydo bulishining tarixiy shart-sharoitlari. G.Gelmgolts – psixofiziologiya asoschisi sifatida. Psixofizika fanining paydo bo'lishi va shakllanishida E.Veber va T.Fexner tadqiqodlarining o'rni. V.Vuntning eksperimental psixologiya yo'nalishiga doir izlanishlarining mohiyati va E.Titchenening laboratoriya metodlari. Bilish jarayonlarini eksperimental tahlil etishning murakkab qirralari. Ebingauz, Brayyan, Xarterlarning eksperimental psixologiya nuqtai nazaridan olib borgan tadqiqodlari.

Eksperimental psixologiyaning hozirgi davrdagi holati

Psixologiya fani metodologiyasi. Eksperimental psixologiyaning hozirgi davrdagi paradigmasi. Ilmiy tadqiqodning bosqichlari, turlari. Nazariya va uning tarkibiy tuzilishi. Ilmiy muammo. Asosiy umum ilmiy tadqiqot metodlari.

Psixologik eksperimentning asoslari

Psixologik eksperiment tushunchasi. Tor ma'noda va keng ma'noda eksperiment so'zining tushunchasi. Muammoning amaliy jihatdan o'rganish mohiyati. Kuzatish dastlabki manbalarni to'plash metodi sifatida. Ilmiy farazlarning shakllantirilishi. Laboratoriya eksperimentining o'ziga xosligi. Tajribani rejalashtirish. To'plangan ma'lumotlarni qayta ishlash.

Psixologik tadqiqot metodlari klassifikatsiyasi

Noeksperimental psixologik metodlar. Noeksperimental metodlar, so'rovnomalar bilan uzviy bog'liqligi. Psixologik tajribalarda so'rovnomalar metodlari. Psixologik metodlarning asosiy mohiyati. Psixologik tadqiqotning metodlari. Psixologik metodlarning umumilmiy klassifikatsiyasi.

Tadqiqotlarni tashkil etishga qo'yiladigan talablar

Adabiyotlar bilan ishlash va uni tizimga solish. Eksperimental tadqiqotning tajriba sinovini tashkil qilish. Abstraksiya va konsentratsiya. Induksiya va deduksiya. Analiz va sintez. Klassifikatsiya taqqoslash va umumlashtirish.

Kuzatish

Turmushdagi va kasbiy kuzatish. Kuzatish metodini tatbiq etish sohalari. Kuzatish tadqiqot metodi sifatida. Predmeti. Sharoiti. Vositalari. Usullari. Kuzatish Kuzatish tadqiqot usuliga xos jarayonlari. Tizimlashirilgan bir biriga turlari. Tizimsiz kuzatishning o'ziga xos jarayonlari. Kuzatish rejasini tuzish bosqichlari. bog'liq bo'lmagan kuzatishning o'ziga xosligi. Kuzatish natijalarining xolisligi Kuzatish natijalarini qayd etish holatlari. Kuzatish natijalarining xolisligi muammosi.

Kuzatuvchi shaxs va uning madaniyati. Kuzatuvchining tadqiqot natijalariga ta'siri. Kuzatuvchi va kuzatiluvchi shaxslarning o'zaro munosabatlari. Kuzatiluvchining reaktivligi. Kuzatiluvchining kuzatish jarayoniga ko'nikib qolishi.

Tadqiqotchi praktikumi. Kuzatuv metodi yordamida emotsiyalarni baholash. Yolg'oni aniqlashda kuzatish metodidan foydalanish. Shaxs xususiyatlarini baholashda kuzatish metodi. Gurnhni kuzatish. Xodimlarni baholashda kuzatish metodi. Kuzatish metodikalari.

O'zini o'zi kuzatish metodi
Tarixiy shart. Empatiya muammosi. O'zini o'zi kuzatish metodlari. Shaxs tajribasi fenomeni. Tabiiy psixologiya. Psixologiya metodlari. Kommunikatsiya muammosi.

Verbal-kommunikativ metodlar

Suhbat metodi. Suhbat metodining umumiy xarakteristikasi. Turmushda va kasbiy suhbat. Suhbat metodining tatbiq etish maqsadlari va sohalari. Suhbat rejasi. Suhbat o'tkazish joyi va davomiyligi. Suhbat bosqichlari va uni protokollashtirish. Psixologik mulogot, mulogot o'rnatish usullari. Tadqiqot praktikumi. Suhbat texnikasi. So'rov metodi. So'rov o'tkazish tasniflari. So'rov strukturasi.

Psixometrik tekshiruv. Anketa so'rovi. Anketa ko'rinishlari va ularning tavsifi. Tadqiqot praktikumi. So'rov o'tkazish uchun anketa ishlab chiqish.

Intervyu usuli. Intervyu suhbat va so'rov muassamligi sifatida yu

Intervyu ko'rinishlari. Chuqurlashtirilgan intervyu. Intervyu tizimini ishlab chiqish. Respondentlar uchun savollarni shakllantirish qonun qoidalari. Intervyu o'tkazishi jarayonlari. Tadqiqot praktikumi.

Shaxsni o'rganishning biografiik metodi

Biografiik metod asosida shaxs xarakteristikasini tuzish. Biografiik anketaning shakllantirishi. Tadqiqotni tashkil etish. Tekshiriluvchiga yo'riqnomma. Biyonomani tuzish. Shaxs shakllanishi xronologik jadvali. Kontent-tahlil metodi.

Shaxs yo'nalganligini o'rganish

Shaxsni yo'nalganligini o'rganish anketasi. Shaxsni yo'nalganligini aniqlash jarayoni. Shaxsni yo'nalganligini o'rganuvchi anketa o'tkazish uchun zaruriy ma'lumotlar. Tekshiriluvchiga yo'riqnomma, javob varaqasi. Ma'lumotni qayta ishlash uchun testi kaliti. Baholash jadvali, yakka shaxs yoki guruh uchun.

Kasbiy qiziqish va layoqatlarini eksperimental o'rganish

Bitish jarayonlari va qiziqishlarning uzviy bog'liqligini o'rganish. Maktab o'quvchilarida anketa metodi yordamda tekshirish o'tkazish. Anketa 78 savoldan iborat, savollar kasbiy qiziqishga yo'naltirilgan. Javob varaqasi va jadval, 13 qator va 6 ustunda nomerlangan bo'sh katakchalar bilan, qiziqishlar xartasi javob varaqasi to'ldirish vazifasini to'g'ri tushuntirish.

Shaxs temperamentini tadqiq etish metodlari

Asab tizimi xususiyatlarini o'rganishda kuzatish metodi (M.K. Akimova va T.V. Kozlovanning kuzatuv sxemasi). Temperamentning uch xususiyatini o'lchash uchun G. Ayzenknning shaxs surovnomasi: ekstraversiya, introversiya, neyrotizm. Temperamentning uchta asosiy xususiyatini baholash uchun asab tizimi xususiyatini so'rovnomasi (Ya. Strel'yay): qo'zg'alish kuchi, tormozlanish kuchi, asabiy jarayonlarning harakatchanligi. A. Belovning "Temperament formulasi" so'rovnomasi to'rtta temperament turlarining jiddiyligini aniqlash uchun. Asab tizimining xususiyatlarini o'rganish metodikasi (B.A. Vyatkin) asab tizimining uchta xususiyatini baholash uchun: qo'zg'alish kuchi, tormozlanish kuchi, asabiy jarayonlarning harakatchanligi.

Xarakter aksentuatsiyasini o'rganish

Psixologiyada "xarakter aksentuatsiyasi" tushunchasi. Aksentuatsiya inson shaxsining uziga xos xususiyati sifatida. Psixologiyada "xarakter aksentuatsiyasi" tushunchasini ishlab chiqish. K. Leongard, A. Ye. Lichkoning ilmiy qarashlari. Xarakter aksentuatsiyasi o'smir deviant xulq-atvori omili sifatida. Shaxs xarakter aksentuatsiyasi diagnostikasi. G. Shmishak, K. Leongardning test-so'rovnomasi. Shaxsning xakteri va temperamanta aksentuatsiyasini aniqlash metodikasi. Leongard tomonidan aniqlangan 10 ta aksentuatsiya tiplarining ikki guruhga bo'linishi: xarakter aksentuatsiyasi (namoyishkorlik, pedantizm, qotib qolganlik, qo'zg'aluvchanlik) va temperament aksentuatsiyasi (gipertimlik, distimlik, xavotir-qo'rquv, siklotimlik, affektivlik, emotivlik).

ICHKI REGULYATSIYA

Psixologiyada ilmiy tadqiqotlarning metodologik asoslari

Psixologiyada ilmiy bilish. Paradigma tushunchasi. Paradigmalar o'zgarishi fanning rivojlanish jarayoni sifatida (T. Kun). Ilmiy nazariya tushunchasi. Nazariy sarashlar va uning empirik tekshirish.

Nazariy konstrukt tushunchasi. Ilmiy faraz tushunchasi. Gipotezalar verifikatsiyasi va falsifikatsiyasi. Nazariyalar va psixologiy reallik dunyosi. Yuqori, o'rtta va quyi daraja (bosqich) nazariyalari. Empirik yuklama tushunchasi. K. Xolskamp sxemasi.

Metod, metodika va metodologiya tushunchalari. Psixologik tadqiqot metodlari. Psixologik tadqiqot ob'ektivligi mezonlari. Empirik ma'lumotlar turlari.

Psixologiyada ma'lumotlarning uch manbasi. (R.Kettell). Psixologiyada nevrofiziologik ma'lumotlarning ahamiyati.

Ilmiy bilish mezonlari. Psixologiyada ob'ektivlik muammosi. Psixologiyada nomotetik va ideografik yondashuvlar. Psixologik tadqiqotlarni miqdoriy va sifat tahlil metodlari Psixologik tadqiqotlarni o'lkazish etikasi.

Ehtiyoi faollikni yuzaga keltiruvchi turki sifatida va ehtiyojni o'rganish metodlari

Ehtiyoi muammosi. Ehtiyoi va zaruriyatning tushunchasi. Ehtiyoi zaruriyatning qondirish manbai. Ehtiyoi tushunchasi, nuvoiffaqiyatga intilish manbai sifatida Ehtiyoi boylik sifatida Ehtiyoi zaruriyat sifatida.

Ehtiyoi holat sifatida. Shaxsning ehtiyoi muntazam reaksiya sifatida. Ehtiyojning biologik va psixologik komponentlari. Shaxsning ikkinchi darajali ehtiyojlari. Shaxsning ehtiyojlarni rivojlanish bosqichlari. Ehtiyojlar klassifikatsiyasi. Ehtiyojlarning namoyon bo'lishini o'ziga xos xarakteri. Ehtiyoi o'rganish metodlari.

Shaxs motivatsiyasi eksperimental psixologiyada tadqiq etish

Motivatsiya haqida umumiy tushuncha. Motiv maqsad sifatida. (ehtiyojlarni qondirish ob'ekti) Motiv va motivatsiyani tadqiq etish muammosi (J. Godfrua). Motiv qo'zg'atuvchi sifatida (V.K. Vilyunas, A.A.Fayzullaev). Motiv umid tanjasida. (K.Levin) Motiv qar'iy omil sifatida.

Motivatsiya tushunchasi. Motivatsiya jarayon sifatida. Motivatsiyaning ikki guruhga bo'lib tushuntirishi. Qoniqarli va qoniqarsiz motivatsiyalar. Mo'tadil motivatsion jarayon. Ilin bo'yicha motivatsiya modeli. Ekstrinsiv va intrinsiv motivatsiyalar. Ichki motivatsiya. Motivatsiyaning jarayonlari. Motivatorlar. Tashki shartlangan signalli motivlar.

Motivatsiyaning Ontogenetik asoslari. Chagaloqlik davri. (Lisina M.I.). ilk bolalik davri (1-3 yil) (Rubinshteyn S.L.), maktabgacha bolalik davri (Vigotskiy L.S.), kichik maktab yoshi (Slavina L.S., Fayzullaev A.A.). Katta maktab yoshi. Ustunlik qiluvchi ehtiyojlar turli yosh davrlarida.

Motivatsiya va motivlarni o'rganish metodlari

Motivatsiya tadqiqot ob'ekti sifatida (Rubinshteyn S.L., Myasiyev B.N., Kronbax L.) Motiv va motivatsiya. Motiv va ehtiyoi. Motivatsiya indikatori. Shaxs xulq-atvorida namoyon bo'luvchi o'ziga xos motivlar (Yakobson P.M.). Shaxsiy xususiyatlar va uning motivatsiyaga ta'siri.

Yo'naltirilgan metodikalar. Proektiv metodikalar. Frank L. proektiv metodikalar klassifikatsiyasi. Motivirovka va motivatorlarni o'rganish - suhbat, so'rov, anketa. Shaxs hatti-harakatlarini kuzatish. Motivlarni aniqlashga qaratilgan eksperimental metodlar.

Shaxsning hissiyotlari eksperimental psixologiyada tadqiq etish

Hissiyotning yuzaga kelishi. Fiziologik harakat va hissiyot. Affektiv va kognitivizm. Hissiyot, affektlar. Tug'ma, shakllangan va o'zlashirilgan hamda o'zgaruvan hissiyotlar. Emotsiyani shaxsga ta'siri. (Tomkins). Hissiyot va bilish jarayonlari. (Randal, Izard). Hissiyot vazifalari (Klapared E.). Hissiyot klassifikatsiyasi (J.-P. Sartr, R. U. Lipier, P. K. Anoxin, va boshqalar.). Emotsiya dinamikasi (Vundt V.). Hissiyotning fiziologik mexanizmlari. Hissiyot nazariyasi (Djemsa i K. G. Lange).

Shaxsning emotsional jabhasi

Hissiyotning yuzaga kelishi. Fiziologik harakat va hissiyot. Affektiv va kognitiv tuzilma. Ongsizlik va emotsiyalar. Emotsiyalarning tavsifi. Emotsiyaning shaxsga ta'siri. Hissiyot va bilish jarayonlari. Hissiyot vazifalari. Hissiyot klassifikatsiyasi. Hissiyotning fiziologik mexanizmlari. Hissiyot nazariyasi. Emotsiyalar shaxs va emotsiya nazariyalarida. Affekt va motivlarni psixanalitik konsepsiyasi. O'Ichovli yondoshuv. Emotsiya va xulq-atvorning aktivatsion nazariyalari.

Noverbal emotsiyaning namoyon bo'lishi. Hissiyot biologik jarayonlar mahsuli sifatida. Emotsional patternlar shaxs xususiyati sifatida. Hissiyot moslashuv asosi sifatida. Kognitiv-affektiv yondoshuv. Hissiyotga differensial yondoshuv nazariyalari. Emotsional psixologik tiplar. Onglilik konseptualizatsiyasi. Ong fikrlar manbai sifatida. Sezgi, emotsiya va ong. Affektlar va onglilik darajasi. Yurimsharlar funksiyasi va emotsiyalar.

Shaxsning emotsional jabhasi o'rganish metodlari

Emotsional xislatlarni tashxis etishning metodologik masalalari. Emotsiyalarning fiziologik ko'rsatgichlari va tashxisi. Nutq tahlili orqali emotsiyalarni tahlil etish. Emotsional holatlarning sub'ektiv mezonlari. Emotsional holatlar tashxisiga kompleks yondashuv o'rninga tizimni yondashuvni qo'llash. Inson emotsional olami xususiyatlarining psixologik tashxisi. Savohnalardan foydalanish. Yuz ifodasi orqali emotsiyalarni tashxis etish. Ranglar testidan foydalanish.

Iroda haqida umumiy tushuncha. Ichki irodaviy boshqaruv

Irodaviy harakatlar va irodaviy jarayonlar tavsifi. Irodaning asosiy xususiyatlari. Xulq-atvorni irodaviy boshqaruv. Shaxs irodasining shakllanishi. Iroda mexanizmlari. Iroda ixtiyori hissiyot sifatida. irodaviy xususiyatlarini o'rganishga yo'naltirilgan metodlar (Ivannikov V. A.). Irodaviy harakatlarning buzilishi. Iroda va burch. Iroda psixologik boshqaruvning alohida turkumi sifatida.

Irodaviy xususiyatlarini o'rganish metodlari

Irodani kuchini baholash metodi (Ivannikov V.A.). Irodaning sifat va darajasini o'rganish muommolari. Irodaviy xususiyatlarini tahliliga yo'naltirilgan metodlar. Ekstensiv metod irodaviy faollikka yo'naltirilganligi. Umumlashtirish

metodi tavsifnomaga asosida. O'zaro baholash metodi. O'z o'zini baholash metodi. Laboratoriya eksperimenti. Qat'iyatlikning diagnostikasi. Botirlikning darajasini diagnostikasi. Sabrtilik (qanoat) eksperimental diagnostikasi.

Iroda haqida umumiy tushuncha. Ichki irodaviy boshqaruv

Irodaviy harakatlar va irodaviy jarayonlar tavsifi. Irodaning asosiy xususiyatlari. Xulq-atvomi irodaviy boshqaruv. Shaxs irodasining shakllanishi. Iroda mexanizmlari. Iroda ixtiyori hissiyot sifatida. Irodaviy xususiyatlarni o'rganishga yo'naltirilgan metodlar (Ivanikov V.A.). Irodaviy harakatlarning buzilishi. Iroda va burch. Iroda psixologik boshqaruvning alohida turkumi sifatida.

Irodaviy xususiyatlarni o'rganish metodlari

Irodani kuchini baholash metodi (Ivanikov V.A.). Irodaning sifat va darajasini o'rganish muommolari (V.K. Kalin). Irodaviy xususiyatlarni tahliliga yo'naltirilgan metodlar. Ekstensiv metod irodaviy faollikka yo'naltirilganligi. Umumlashtirish metodi tavsifnomaga asosida. O'zaro baholash metodi. O'z o'zini baholash metodi (Ye.S. Maxlak, Rappoport I.A.). Laboratoriya eksperimenti

Qat'iyatlikning diagnostikasi. Botirlikning darajasini diagnostikasi (Kalshtnikov G.A.). Sabrtilik (qanoat) eksperimental diagnostikasi.

Irodani buzilishi. Irodasizlik xulq-atvori

Ixtiyoriy diqqatning buzilishi. Ixtiyoriy xotiraning buzilishi. Maqsadli faoliyatni yo'naltirilganligini buzilishi (Luritsya A.R.). Ixtiyoriy xatti-harakatlarning buzilishi.

BILISH JARAYONLARI

Psixologik o'lehov.

Dastlabki psixologik o'lehov nazariyalari. O'lehov shkalalarining turlari. Psixologik o'lehovlarining turlari. Test va o'lehov nazariyalari. Dastlabki natijalarni natijalarni qayta ishlash va dastlabki xulosalar. Natijalarni izohlash va taqdim etish.

Sensor deprivatsiyasi

Sensor deprivatsiya tushunchasi. Sensor deprivatsiyasining namoyon bo'lish shart-sharoitlari. Sensor deprivatsiya sharoitida psixik o'zgarishlar. Sensor deprivatsiyasi eksperimental o'rganish metodlari.

Sezgi psixofizikasi

Sezgi pog'onalari va analizatorlarning sezgirligi. Absolyut va differensial sezgirlik. Absolyut sezgirlikni o'lchash. Sezgining sub'ektiv va ob'ektiv ko'rsatkichlari. Differensial sezgirlikni o'lchash. Buger-Yeber, Fexner qonunlari.

Perseptiv timsollarning tashkili topishi: o'rganish metodlari

Sezgi va idrok, ularning farqlari. Idrok turlari. Idrok timsolining xususiyatlari: predmetlilik, yaxlitlik, konstantlik, kategoriyalilik.

Idrok hajmini o'rganish. Teri sezgirligining va teri idrokining murakkab shakllari. Teri idrokida harakatning o'rni. Teri timsolining qurilish bosqichlari. Information belgilar va teri timsolining qurilishi. Teri sezgirligining fazoviy chegaralarini o'rganish. Passiv va aktiv teri sezgisida shakl idroki. Ko'rish idrokida konstantlilikni o'rganish - predmet shakllarining konstantligi.

Idrokning murakkab shakllari va ularning o'rganish metodlari

Makroni ko'rish orqali idrok etish. Stereoskopik idrok. Vaqtini idrok qilish. Harakarni idrok etish. Vaqtini idrok qilishni o'rganish. Shaxsning psixologik yoshi. Kuzatuvchanlikni o'rganish. Idrokda bilishni nazorat qilishni o'rganish.

Diqqat konsentratsiyasini eksperimental o'rganish

Diqqat konsentratsiyasining o'quv jarayonidagi o'rni o'rganish va konsentratsiya qobiliyatini baholash. Diqqatning charchashi va konsentratsiyaning beqarorligini o'rganish. Ixtiyorsiz diqqatning ko'chuvchanlik va bo'linuvchanlik xususiyatlari. Natijani qayta ishlash va tahlil etish. Natijalarni hisoblash va tahlil qilish.

Diqqatning barqarorligini o'rganish xususiyatlari

Diqqatning barqarorligi va bo'linuvchanligini o'rganish. Kuzatish tartibi tadqiqotning yo'naltirilganligi. Natijalarni hisoblash va tahlil qilish.

Diqqatning ko'chuvchanligi va taqsimlanishini o'rganish

Zarur axborotni faol tanlashda diqqatning ko'chuvchanligini o'rganish (Shulte jadvali bo'yicha). Diqqatning taqsimlanish tezligini o'rganish. Turli sharoitlarda yangi ma'lumotlarni tanlash va ularni mashq asosida avvalgilari bilan solishtirish. Intellektual mashq asosida ixtiyoriy diqqatning xususiyatlarini o'rganish. Diqqatning ko'chuvchanligini o'rganish.

Qisqa muddatli va operativ xotiraning hajmini o'rganish

Qisqa muddatli ko'rish xotirasini o'rganish. Qisqa muddatli ko'rish xotirasini baholash. Qisqa muddatli obrazli xotirani o'rganish. Ixtiyoriy va ixtiyorsiz xotira. Ixtiyoriy va ixtiyorsiz xotirani diagnostikasi.

Operativ xotirani o'rganish. Ixtiyoriy va ixtiyorsiz xotira. Ixtiyoriy va ixtiyorsiz xotirani diagnostika qilish. Ixtiyorsiz esda olib qolishni o'rganish. Qisqa muddatli xotirani ko'lamini va hajmini o'lchash. Qisqa muddatli xotira hajmi va

axborotlar ko'lamini o'rganish. Operativ xotira hajmini o'rganish. So'z-mantiqiy va obrazli xotirani o'rganish metodikasi

Mexanik va mantiqiy xotirani o'zaro bog'liqligini o'rganish. Ikki qator so'zni eslab qolish metodikasi. Mexanik va mantiqiy xotirani o'rganish uchun zarur materiallar. Mexanik va mantiqiy xotirani o'rganish natijalarini hisoblash va taxlil. Qisqa muddatli ko'rish xotirasini baholash. Obrazli xotirani o'rganish.

Tafakkur jarayoniga psixologik omillarning ta'siri

Masalani angash va uni to'g'ri yechimini topishga yordam beruvchi va to'sqinlik qiluvchi shart-sharoitlar. Naayyan darajadagi motivasiya va o'tmish tajribaning aktualizatsiyasi. Yo'nalganlik va ustanovkani ta'siri. V.Kyoler, G.Berch, N.Mayer, M.Yergaymer va b. tadqiqotlari. Masalalarni yechishda oldingi tajribalarning tanlovchan ta'siri. Akborot selektivligi. Yu.F.Polyakovning tajribalari. K.Dunker va A.Lachins tajribalari.

Tafakkurni eksperimental usullar yordamida tadqiq etish.

Ovoz chiqarib mulohaza yuritish metodi va masalalarni yechish jarayoni tahlili va metodlari. Vyunsburg maktabi O'z-o'zini kuzatish. O'z-o'zini kuzatishda kamchiliklari. Gestalpsixologiya. ovoz chiqarib mulohaza yuritish metodi. Fikrlash jarayoni eksteroizatsiyasi. De Grot tadqiqotlari. Ovoz chiqarib mulohaza yuritish metodining kamchiliklari. L.Ansiferova, T.Meleshko, L. Sekey tadqiqotlari.

Nezariy-axborotli yondashuvning mohiyati. Inson miyasi va tafakkur: tuzilma va faollikni o'rganish. Rezolyentsiya tamoyili, evristika, E.Xant va P.Uinston tadqiqotlari. M.Mifnskiyning feymlar nazariyasi, D.Pospelov va Yu.Klikov tadqiqotlari. Dj.Miller va b. tadqiqotlari. N.Axning sun'iy tushunchalarni o'rganish metodi. L.S.Vigotskiy va L.S.Saxarov metodikasi.

Tafakkur va intellektual qobiliyatlar

Intellekt tushunchasi. Intellekt nazariyalari. Spimnen, Kettel, Bine, Gilford va b. tadqiqotlari. Intellektual rivojlanishni o'rganish metodlari.

Semantik differensial metodi bo'yicha nuqqa birliklari semantivasini o'rganish

Semantikaga nazariy qarashlar. Mazmun turlari: signifikativ, denotativ, tuzilma, pragmatik. Ch.Morris, A.Chyorch, de Sossyur, Ch. Osgud, F.Polan, L.S.Vigotskiy, A.N.Leontev tadqiqotlari. "Ma'no" va "Mohiyat" tushunchalari. Nuqqa mazmuni komponentlari, so'zlarning affektiv bo'yog'dorligi. Ch.Osgudning semantik differensial metodi.

Asosiy adabiyotlar.

1. Davis S. F. Handbook of Research Methods in Experimental Psychology. - Blackwell Publishing Ltd, 2003. - 515 p.
2. Drujinin V. N. Eksperimentalnaya psixologiya. - 2-e izd., pererab. i dop. - SPb. Izd-vo «Piter», 2000. - 320 s.
3. Gluxanyuk N. S. Praktikum po obshey psixologii: Ucheb. posobie /N. S. Gluxanyuk, E. V. Dyachenko, S. L. Semenova. - 3-e izd. - M.: Izdatelstvo Moskovskogo psixologo-sotsialnogo instituta; Voronej: Izdatelstvo NPO "MODEK", 2006. - 224 s.

4. Praktikum po obshey, eksperimentalnoy i prikladnoy psixologii: Ucheb. posobie/V. D. Balin, V. K. Gayda, V. K. Gorbachevskiy i dr. Pod obshey red. A. A. Krilova, S. A. Manicheva. - SPb: Piter, 2000. - 560s.
5. Eksperimentalnaya psixologiya: Praktikum: Uchebnoe posobie dlya vuzov/T. G. Bogdanova, Yu. B. Gippenreyter, E. L. Grigorenko i dr.; Pod red. S. D. Smirnova, T. V. Kornilovoy. - M.: Aspekt Press, 2002. - 383 s.
6. Olimov L. Ya. va boshqalar. Umumiy psixodiagnostika. "Durdona" nashriyoti. Buxoro. 2020. -B. 410
7. Olimov L. Ya., Maxmudova Z. M., Eshov E. S. Psixodiagnostika. "Turon zamin ziyos" nashriyoti. Toshkent 2014. -B. 298.
8. Olimov L. Ya. va boshqalar. Psixodiagnostika va eksperimental psixologiya. "Durdona" nashriyoti. Buxoro. 2020. -B. 874

Qo'shinchadagi adabiyotlar

1. G'oziyev E. G'. Umumiy psixologiya. - T.: O'qituvchi, 2010.
 2. G'oziyev E. G'. Psixologiya. - T., O'zMU «Universitet», 2003.
 3. Andreev O. A. Treniruem svoe vnimanie /Seriya «Psixologicheskiy praktikum». -Rostov n/D: «Feniks», 2004
 4. Andreev O. A. Treniruem svoyu pamyat/ Seriya «Psixologicheskiy praktikum». -Rostov n/D: «Feniks», 2004
 5. Atkinson R. Chelovecheskaya pamyat i process obucheniya. - M., 1980.
 6. Galperin P. Ya., Kabilnitskaya S. L. Eksperimentalnoe formirovanie vnimaniya. M.: Izd-vo Mosk un-ta, 1999.
 7. Ganzen V. A., Bain V. D. Teoriya i metodologiya psixologicheskogo issledovaniya: Prakticheskoe rukovodstvo. SPb.: SPbGTU, 1991.
 8. Drujinin V. N. Struktura i logika psixologicheskogo issledovaniya. M.: IP RAN, 1994.
 9. Duranov M. E., Gostev A. G. Issledovatel'skiy podkod k professionalno-pedagogicheskoy deyatelnosti. - Chelyabinsk: Chelyab. gos. un-t, 1996. - 72 s.
 10. Zabrodin Yu. M. Psixologicheskiy eksperiment: spetsifika, problemi, perspektivi razvitiya/Istoriya stanovleniya i razvitiya eksperimentalnoy psixologii v Rossii. M.: Nauka, 1990.
 11. Izard K. Emotsii cheloveka. M., 2001.
 12. Ilin E. Psixologiya individualnix razlichiy. M., 2003.
 13. Ilin E. P. Motivasiya i motivi. - SPb.: Piter, 2002. - 512 s.
 14. Ilin E. P. Psixologiya voli. 2-e izd. - SPb.: Piter, 2009. - 368
 15. Ilin E. P. Emotsii i chuvstva. - SPb: Piter, 2001. - 752 s.
- Axborot manbalari.**
16. <http://psiholognew.com/cont.html>

17. <http://www.psychportal.info/psyage/test>
18. <http://psvtst.net/praktikum/>
19. <http://www.psychology.ru/tesis/>
20. <http://www.psychological.ru>
21. www.lusher-color.com

1.14. Ijtimoiy va tabiiy psixologiya

Ijtimoiy psixologiyaga kirish.

Ijtimoiy va tabiiy psixologiya metodini tushunish umumiy psixologiya va ijtimoiy va tabiiy psixologiya predmetini tushunishga bog'liqligi. Psixologik va sotsiologik adabiyotlarda ijtimoiy va tabiiy psixologiya predmetini birdek tushunishning yo'qligi. Ijtimoiy va tabiiy psixologiya predmetiga nisbatan mavjud uch nuqta nazar.

Ijtimoiy psixologiyaning shakllanish tarixi.

Ilmiy bilim rivojlanishining zamonaviy bosqichida metodologik muammolar ahamiyatini o'sishi. Ilmiy tadqiqot metodologiyasi tushunchasi. Ijtimoiy va tabiiy psixologiyada talablar. Sotsial-psixologik tadqiqotning ikkita asosiy tipi.

Ijtimoiy psixologiya metodologiyasi.

Ilmiy bilim rivojlanishining zamonaviy bosqichida metodologik muammolar ahamiyatining o'sishi. Ilmiy tadqiqot metodologiyasi tushunchasi. Ijtimoiy va tabiiy psixologiyada talablar. Sotsial-psixologik tadqiqotning ikki asosiy tipi. Eksperimentli va korrelyasion. Malumotlarning ishonchligini va sharti masalasini ochish xususiyati.

Ijtimoiy psixologiyada asosiy tushunchalar.

Psixoanaliz. Bixeviorizm. Sosiometriya, guruhli dinamika maktabi. Kognitivizm. Interaksionizm. Insomparvarlik psixologiyasi. Tranzaksion tahlil. Ekzistensial psixologiya. Guruhlar psixologiyasi, etnopsixologiya oila psixologiyasi.

Ijtimoiy psixologiyada ijtimoiy-psixologik nazariyalari.

“Xalqlar psixologiyasi” uning tarixiy sabablari va vazifalari, Lazarus, Shteyntal tomonidan uni programmasining shakllanishi. «Xalqlar psixologiyasi» ga Vundning massus yondashuvi. Orma va olomon psixologiyasi. Tard ishlariga uch manbani va ishlarida uch tugallanishini “Sotsial xatti-xarakati instinkti” nazariyasi (Magdugall). Ijtimoiy va tabiiy psixologiyaning chet eldagi hozirgi vaqtda mavjud bo'lgan asosiy nazariy konsepsiyasi.

Katta ijtimoiy guruhlar psixologiyasini tadqiq etish tamoyillari.

Katta guruhlar psixologiyasi muammosi. Katta guruhlarni sinflarga bo'lish zaruriyati. Noformal birlashmalar va stixiyali tashkil etilmagan guruhlar psixologiyasi.

Katta guruhlar va ommaviy ijtimoiy jarayonlar psixologiyasi.
Katta sotsial guruhlar psixologiyasini tadqiq etishning o'ziga xosligi, ijtimoiy va tabiiy psixologiya va ideologiyaning o'zaro munosabati.

Katta guruhlar turlari.

Etnik guruhlarining psixologik xususiyatlari. Etnik kelib chiqish, etnik guruh mavjudligining sotsial tarixiy sharoitlarga bog'liqligi. Ommaviy sotsial jarayonlar va xarakatlar psixologiyasi.

Guruhlararo munosabatlar.

Guruhlararo munosabatlar psixologiyasi ijtimoiy va tabiiy psixologiyasiga nisbatan yangi soha. Chet el ijtimoiy va tabiiy psixologiyasida guruhlararo munosabatlarining o'rganilishi. Guruhlararo o'zaro ta'sirini guruhdagi ichki jarayonlarga ta'siri. Katta sotsial guruhlar darajasida guruhlararo jarayon spessifikasi. Guruhlararo munosabatlar psixologiyasining amaliy muammolari.

Guruh tuzilishining determinantlari.

Sotsial filer va sotsial kayfiyat – ommaviy sotsial jarayonlarning muhim xarakteristikasi. Katta sotsial guruhlar psixologiyasining emosional tomonini sotsial filer va sotsial kayfiyat shakllanishidagi ahamiyati.

Guruh bosimi. Konformlik turlari.

Kichik guruh tuzilishi. Individding guruhdagi o'rni. Kichik guruhlar strukturasi va dinamik aspektlari. Guruhlarining rivojlanish muammosi. Guruhiy aktivlikni vositalashning faoliyatli prinsipi mazmuni.

Individual va guruhiy yechimlar nisbati. “Guruhiy qutblanish” xodisasi”.
Liderlikni o'rganishning nazariy va amaliy ahamiyati. Guruhiy qaror qabul qilish. Guruhiy fikr shakllanishi va guruhda qaror qabul qilishga ta'sir ko'rsatuvchi asosiy omillar. Guruhiy kelishmovchiliklar va qaror qabul qilish mexanizmi.

Kichik guruhning psixologik jamoa sifatida rivojlanishi.

Kichik guruhning faoliyat samarasi. Guruh faoliyati samarasiga ta'sir ko'rsatuvchi omillar.

Kichik guruhni boshqarish.

Kichik guruhlar dinamikasining asosiy jarayonlari. Kichik guruhdagi jarayonlarning umumiy xarakteristikasi. Kichik guruhlarining shakllanish mexanizmi. Kichik guruhlarda liderlik va rahbarlik. Ijtimoiy va tabiiy psixologiyada lider tushunchasi.

Ijtimoiy psixologiyada ziddiyatlar muammosi.

O'zaro ta'sir jarayonining komponentlari. O'zaro ta'sir turlari. Ijtimoiy va tabiiy psixologiyada kooperatsiya va konflikt. O'zaro ta'sirning eksperimental sxemasi.

Asosiy adabiyotlar.

1. Myers D.G. Social psychology. 11 edition. – McGraw-Hill Education, 2012.
2. Andreeva T.V Semeynaya psixologiya: Ucheb. Posobiye.- SPB.Rech 2004 -244 c.

3. G'oziyev E.G' Ijtimoiy psixologiya- Toshkent. 2010
4. Karimova V.M Sotsial psixologiya – Toshkent 2012
5. Barotov Sh.R. Umumiy psixologiya. - Toshkent. Darslik.: "Navro'z" nashriyoti, 2020. – 401 b.
6. Barotov Sh.R. Psixologik xizmat. - Toshkent. "Navro'z" nashriyoti, 2020. – 364 b.
7. Nazarov A.M. Umumiy psixologiya. - Buxoro. "Durdona" nashriyoti. 2020. – 513 b.
8. Nazarov A.M. Bolalar psixologiyasi va psixodiagnostikasi. - Buxoro. "Durdona" nashriyoti. 2021. – 208 b.
9. I. Y. Olimov, A. Haqob, Sh. Sh. Ostanov, Sh. Sh. Rustamov. Darslik. - Toshkent.: "Navro'z" nashriyoti, 2020. – 1100 b.

Qo'shimcha adabiyotlar:

10. Carr A. Family Therapy. Concepts, Process and Practice. Edition. – John Wiley & Sons Ltd, 2006. - 649 p.
- Axbarot manhalari:
11. Elektronmaya biblioteka. <http://www.koob.ru>
12. Materiali po psixologii. <http://www.psychology-online.net>
13. Psixologicheskaya biblioteka «Samopoznaniye i samorazvitiye»: <http://psylb.kiev.ua/>
14. Sayt «Psixologiya na ruskom yazike»: <http://www.psychology.ru/Library>.

1.16. Umumiy psixodiagnostika

Psixodiagnostikaga kirish

Psixologik diagnostika tushunchasi psixologik tashxis qo'yish usullari va metodlarining ilmiy tizimi sifatida. Psixodiagnostika bilan differensial psixologiyaning, testologiyaning, amaliy psixologiyaning va psixometrikaning o'zaro munosabatlari. Psixodiagnostikaning psixologiya tarmoqlari bilan o'zaro bog'liqlik

Psixodiagnostika fan va amaliy faoliyat sifatida

Psixodiagnostikaning predmeti. Psixologik bilimlarni amaliyotda qo'llash, psixologiyaning mos tarmoqlari, differensial psixometrika psixodiagnostikaning asoslashi. Ilmiy psixodiagnostika bilan amaliy psixodiagnostikaning o'zaro aloqalari. Psixodiagnostik tadqiqotlarning ilmiy tadqiqotlardan farqi. Psixodiagnostik metodikalar ma'lumot olish usullari orasidagi afzalliklari. Psixodiagnostika tarixi

Psixologik testlashirishning tarixiy idizlari. F. Galton, A. Binning testlashirishning vujudga kelishidagi xizmatlari. A. Bine va T. Simonning psixodiagnostik testlarni yaratishdagi xizmatlari. D. Kettelning testlashirishdagi faoliyati va uning dastlabki "zehn" testlari. Psixodiagnostikaning XX asrda rivojlanishi. XXI asrda psixodiagnostika psixologik testlashirishning zamonaviy holatlari. O'zbekistonda psixodiagnostikaning rivojlanish tarixi.

Psixodiagnostik tekshiruv va tadqiqotlar

Tadqiqot va tekshiruvning vazifalaridagi tatrovutlar. Psixodiagnostik jarayonlarning asosiy bosqichlar. Dastlabki tayyorgartlik bosqichi. Psixologik muammori va tadqiqot maqsadlarini shakllantirish. Diagnostik metodlarni tanlash. Test o'tkazish sharoitini tayyorlash. Tekshiruvchining motivatsiyasi va u bilan aloqa o'rnatish. Test jarayonidagi bezovtalanish va test vaqtda zerklash. Ma'lumotlar olish bosqichlari. Metodikalarni tadqiq etish ko'rsatmalarini aniqlash zarurligi.

Psixodiagnostika metodlari klassifikatsiyasi va psixologik testlashirish

shakllari

Psixodiagnostika metodlari. Psixofiziologik metodikalar. Apparaturali yordamida xulqni o'rganish metodikalari. Javoblarni tanlashga asoslangan ob'ektiv testlar. So'rovnomal. Proektiv metodikalar. Kontent-analiz. Psixosemantik metodlar. Reyting-shakllantirish bilan uyg'unlashirilgan kuzatish. Sotsiometriya metodi. Standartlashirilgan analitik kuzatish. Suxbat va so'rovnoma.

Rolli o'yinlar. Diagnostikaga o'rgatuvchi eksperiment. Maxsus metodlar. Psixologik teelashirish shakllari. Test bataryalari. Verbal va noverbal testlar. Tezlik va natijalilik testlari. Individual va guruhliy testlar. Blankli, predmetli, apparaturali va kompyuter testlari. Og'zaki va yozma testlar. Psixodiagnostika metodlari tasnifi. Ob'ektiv testlar. Assessment-markaz va alt-assessment personalni kompleks baholash metodlari sifatida.

Psixodiagnostikaning psixometrik asoslari

Differensial psixometrika. Umumiy va differensial psixometrika. Psixodiagnostika metodikalari o'ljashga va ishlab chiqishga qo'yiladigan asosiy talablar. Standartlashirish (o'ljash) metodlari va ekspert (kliniki) metodlar. Psixodiagnostika metodikalari uchun zarur psixometrik talablar. Ishonchlilik. Ishonchlilik tasodifiy omillar ta'siriga barqarorlik va aniqlikni o'ljash sifatida. O'ljash aniqligi muammosi.

Hisobga olinmagan omillar ta'siri. Ishonchlilik turlari. Ishonchlilik koeffitsientlari. Validlik va uning turlari. Validlik diagnostika qilinayotgan natijalarning muvofigligini ta'minlovchi sifatida. Validlik bilan ishonchlilik

munosabati. Validlik mezonlari. Metodikaning validligini aniqlash uchun tashqi mezonlarni tanlash nuqtmolari.

Ekspert baholash metodlari. Validlik turlari. Diagnostik (konkurent) validlik. Kriterial validlik. Joriy va prognostik validlik. Empirik validlik. Korrelyatsiya tahlili ishonchlik va validlikni aniqlash usullaridan biri sifatida; regression tahlil.

Konseptual (konstrukt) validlik. Differensial validlik. Yosh differentsiatsiyasiga ko'ra validlik. Faktorli validlik. Faktorli tahlil.

Mazmuniy validlik. Konvergent va diskriminativ validlik. Konsensus validlik. Oshkora validlik. Inkrement validlik. Hyqiqatlik validlikning asosiy xilma xilligi sifatida. Sinaluvchining xulq-atvori va xakikiylikni ta'minlash.

Test me'yor (norma)larining reprezentativligi

Test me'yorlari va ularni reprezentativligi. Diagnostik me'yorlar - absolyut, statistik, kriterial. Test me'yorlarning statistik asoslanishi: tekshiriluvchini diagnostik kategoriyaga mansubligini statistik ishonchlik. Me'yor testi ballari shaklasi kritik nuktasi.

Kvantil, kvartil, desil, protsentil, promil. Test shakllarining foizli me'yorlari. Parametrik me'yorlar. Konversional jadval. Kriterial me'yorlar. Test ballarini empirik taksimlash asosida reprezentativ me'yorlar olish. Me'yorlashirish jadvali va shakllarni chiziqli standartlashirish.

Me'yorlarning odatiyligi va bargoririgini tekshirish. Psixodiagnostikada standartlashirigan shakllar buyicha yaqqol misollar: Z-shkala, IQ-shkal, T-shkala, stenlar shkalasi. Testning ishonchligini aniqlash tartibi. Foizli shkala. Kriterial normalar. Sotsial-psixologik normalar. Test uchun me'yorlarni aniqlash.

Standartlashirish uchun tanlamalarni shakllantirish qoidalari. populyatsiya, reprezentativlik (yosh, jins, kasb, sotsial status), normal taqsimot egri chizig'i. Me'yor turlari: yosh, maktab, kasb, mahalliy, guruh ichidagi. Nisbiy me'yor. Standartlashirish maqsadi. Standartlashirish diagnostikani o'tkazish jarayonini bir xillashirish sifatida. Standartlashirish testning bajarilishi baholash sifatida. Chiziqli standartlashirish. Nochinziqli standartlashirish.

Test tuzilishining asosiy bosqichlari

Metodikalalar tuzish va moslashirish texnologiyasi. Testlarning o'ziga xosligini ta'minlash va rasmiylashirish. Test topshiriqlarini ishlab chiqish va tahlil qilish. Topshiriqlarni saralash va baholash.

Test topshiriqlarining murakkablik indeksi (effektivlik) va diskriminativligi. Testning ishonchligini va validligini aniqlash. Testning baholash tamoyillari. Kompyuter psixodiagnostikasiga doir metodikalalar yaratish.

Amaliy psixodiagnostikada dasturiy vositalar yaratish va foydalanish. Testdan foydalanuvchilar va ishlab chiquvchilar uchun normaliv talablar. Psixologik psixometrik jihatdan tayyorlash talablari.

Shaxsning psixodiagnostik baholash va psixologik testlashirish sohalari
Shaxsni taddiq etishning asosiy yo'nalishlari. Shaxs to'g'risida ma'lumot olish usullari: L-ma'lumot, Q-ma'lumot, T-ma'lumot, shaxsni taddiq etishning proektov usullari. Psixodiagnostikada shaxs qirralari nazariyalari. "Shaxs qirralarini" psixodiagnostikada ajratish. Shaxsiga tegishli: nazariy farazlar, shaxsning besh omilli modeli. "Katta beshlik"ning universal omillari, shaxsni ta'riflash. "Katta beshlik" mustahkam tekshiruv vositasi sifatida.

Kasbiy faoliyatning psixodiagnostik mezonlari: Kasbiy faoliyatning psixodiagnostik ta'minoti, mutaxassisning kasbiy ahamiyati sifatleri diagnostikasi, personalni tanlash va baholash, Assessment-markaz va alt-assessment personalii kompleks baholash metodlari sifatida.

Psixik taraqqiyot diagnostikasi; chaqaloqlik ilk bolalik, maktabgacha yoshdagi psixik rivojlanish diagnostikasi. Anomal psixik rivojlanish diagnostikasi. Rivojlanishni baholash vositalari.

Pedagogik diagnostika. Pedagogik testlashirish. Maktabdagi o'zlashtirish diagnostikasi. Pedagogik diagnostika metodlari. Ta'lim jarayonida erishganlik testlari. Maktab psixologik xizmatida psixodiagnostika. Maktab psixologik xizmatida psixodiagnostikaning o'ziga xosligi. O'quvchilarning xususiyatlari, o'qituvchi shaxsini, o'quv guruhidagi va pedagogik jamoadagi muhimi, o'rganish.

Klinik psixodiagnostika: profilaktik tibbiyot, psixonevrologik va somatik klinikada psixodiagnostika. Patsientlarning psixik holatini baholash, differensial diagnostika sud-psixologik ekspertiza

Inson psixomotorikasi xarakteristikasini aniqlash

Mehnaning ishonchligini, sifati va samaradorini oshirish ahamiyati. Harakat psixomotorikani namoyon bulish asosi sifatida.

Psixomotorika xususiyatlari diagnostikasi: tezlik, reaksiya, reaksiyaning aniqligi, harakatning kuch tavsifi, harakatning vaqt-makon xarakteristikasi, harakat koordinatsiyasi. Bolalar, o'smirlar va katta yoshdagilarning psixomotorikasi taddiq qilish metodlari. Motorikani va odam shaxsining taddiq qilishning grafik metodikasi.

Temperament va asab tizimi xususiyatlari diagnostikasi

Inson xulq-atvorida asab tizimi xususiyatlarini namoyon bo'lishi. Asab tizimi xususiyatlarini diagnostikasining apparaturali metodlari. Asab tizimi kuchi va labiligidning blankali metodikalari. Temperamentning uchta asosiy xarakteristikasini baholash uchun Ya.Strelyau so'rovnomasi. N.Obzov metodikasi. Temperament formulasi (pasporti) metodikasi. Temperament irsiy xarakteristikasini baholash uchun V.M. Rusalovning temperament tuzilishi so'rovnomasi.

Temperament tiplarini baholashda D.Kejrs so'rovnomasi. G.Ayzenk so'rovnomalari asosida temperamentni aniqlash.

Ko'p omilli shaxsning o'rganish so'rovnomalari

Ko'p omilli shaxs so'rovnomalari. Shaxsning to'liq diagnostikasi.

R.Kejgelning 16 faktorli shaxs so'rovnomasi. So'rovnomalarni qayta ishlab chiqish. Omillar tavsifi. MMPI- (Minnesota Multiphase Personality Inventory).

Shaxs individual psixologik xususiyatlarini tadqiq etish.

L.N. Sobchikning shaxsni tadqiq etishning standartlashtirilgan metodikasi (SMIL). M.P. Miroshnikov, Ye.D. Sokolov va F.B. Berezinlarning shaxsni atrofiicha o'rganish metodikasi (MMIL), G.Ayzenkning shaxsni tadqiq etish metodikalari (EPI, EPQ, PEN).

Proektiv psixodiagnostikasi

Shaxsning o'rganishda proektiv metodikalarning nazariy asoslari. Psixodiagnostikada "proeksiya" tushunchasi. Proektiv metodikalarning imkoniyatlari va cheklanishlari. Ularning ishonchligi va validligini ta'minlash muammolari. Proektiv metodikalari klassifikatsiyasi.

Proektiv metodikalarning turlari. Proektiv metodikalar. Siyoh dog'lari metodikasi. Rasmi testlar. Verbal metodikalar. Avtobiografik esdaliklar. Harakat metodikalari. Proektiv metodikalarni baholash.

Proektiv metodikalar ishlashda uchraydigan xatoliklar. Tematik appersepsiya testining (TAT, G. yurey) mohiyati va ahamiyati. L.Bellak va S.Bellakning bolalar appersepsiya testi (CAT). L. Bellak va S. Bellakning qariyalalar uchun appersepsiya texnikasi. X.Xekxauzenning motivatsiya test. L.H. Sobchikning rasmi appersepsivtesti (RAT)

Shaxslik sifatлари psixodiagnostikasi

Shaxsdaги aksentuatsiyalarni diagnostika qilish metodikalari (K.Leongard). Aksentuatsiya tiplarini yoritish uchun Shmishek so'rovnomasi (K.L.Leongard buyicha). A.Ye.Lichkoning o'spirinlardagi aksentuatsiya tiplarini tadqiq etish so'rovnomasi. MMPI metodikasida aksentuatsiyani diagnoz qilish. Shaxsning psixologik tiplarini tadqiq etish. A.Augustinavichyutinning sotsionikasi. S.Dellingemning shaxsni o'rganish uchun mo'ljallangan psixogeometrik testi.

Mas'uliyatni o'lash va uning psixodiansostikadagi turlari. Dj.Rotter lokus nazorat metodikasi va uning shkalalari. Mas'uliyat darajasini aniqlash so'rovnomasi

Shaxsning funksional holatlari psixodiagnostikasi

Insonning funksional holatlari va ish qobiliyatları baholash metodikalari: jismoniy rivojlanganlik darajasini baholash, organizmning funksional holatini aniqlash, vestibulyar barqarorlikni baholash. Djersayldning shaxsning psixik holati metodikasi.

Shaxsning emotsional holatlari psixodiagnostikasi

Shaxsning emotsional sohasi diagnostikasi. Shaxsning emotsional sohasini diagnostika qilish metodlari. Empatiya darjasi diagnostikasi. Emotsional ekspressiya va emotsional intellekt diagnostikasi. Emotsional holatlarning psixofiziologik metodikalari. Bezovatalik, depressiya va emotsional buzilishlar, stress diagnostikasi. Nevrotik holatlarni diagnostika metodikalari. Frustratsiya diagnostikasi.

Shaxsning motivatsion sohasi psixodiagnostikasi

Motivatsiya va intilish darjasi diagnostikasi. Motivlar, ehtiyojlar va motivatsiya psixodiagnostikasi. psixodiagnostikada motivatsiya indikatorlaridan foydalanish. Motivlarni aniqlash shaxs so'rovnomalari. Proektiv metodlar. Motivlarni kognitiv baho yordamida diagnostika qilish. D.Makkleland va Dj.Akinstonlarning erishganlik motivlarni tadqiq etishi va diagnostik metodlari. X.Xekxauzenning tadqiqotlari va diagnostik metodlari. Erishganlik motivatsiyalari o'rganish uchun metodikalar. O'quv motivatsiyalari va o'quvchilarning o'qishga emotsional munosabatlarini o'rganish psixologik metodikalari.

Psixik bilish jarayonlari diagnostikasi

Diqqat va seneomotor reaksiyalar psixodiagnostikasi. Diqqat (attensiya) xususiyatlari diagnostikasi: diqqatning barqarorligi, konsentratsiyasi, taqsimlanishi, ko'chishi, tanlovcchanligi. Xotira va mnemik faoliyat diagnostikasi. Qiska, uzor va operativ xotira diagnostikasi. Tafakkur diagnostikasi. Tafakkur turlari, operatsiyalari va xususiyatlari psixodiagnostikasi. Reprodukiv va produkiv tafakkur. Predmetli, simvulli, belgili va obrazi tafakkurdiagnostikasi.

Intellektni o'lash, iqtidor va kreativlik diagnostikasi

Bine-Simon shkalasi, ularning modifikatsiyalari, Stenford - Bine shkalasi. Intellektuallik ko'effitsienti (IQ). Kaufman shkalasi. Qobiliyatning differensial shkalalari.

Intellekt diagnostikasi. Intellekt va aqliy taraqqiyot.

Intellektning nazariyasi va strukturasi modellari. Intellektda faktorli modeli (Ch.Spimmen, I.Teretoun, Dj.Gilford, R.Kejgell).

Bosh faktor konsepsiyasi. Intellektaga ta'sir ko'rsatuvchi omillar.

Intellektni psixometrik tuzilishi. Traditsion intellekt testlarini tanqidi. Intellekt testlarini vujudga kelish tarixi. Kunning ahamiyati. Irsiyat va o'zganuvchanlik. Intellektni testlashtirishning izlanish faktorlari. Intellekt testlarining foydalanish maqsadlari. D.Vekslerning testi. R.Amrixauerning "Intellekt strukturasi" testi. G.Ayzenkning intellekt testi. R.Kejgelning «Madaniy muhida xoli intellektni o'rganish» testi.

Qobiliyatlar diagnostikasi

Umumiy va maxsus qobiliyatlar tushunchasi Qobiliyatning faktori nazariyasi (Ch. Spirmen, L. Teston va boshqalar). Maxsus qobiliyatlar klassifikatsiyasi (mahalliy va xorijiy) qobiliyatni o'rganish ga mujjallangan alohida testlar va test batareyalari (umumiy qobiliyatlar batareyasi - UQB(GATB), Differensial qobiliyatlar batareyasi - DQB (DAT). Maxsus qobiliyat testlari (TPM, LOGO). Qobiliyat testlarining validligi. Qobiliyatlar diagnostikasi metodlarini qo'llash sohalari (iqidorni aniqlash, kasbga yaroqlilik diagnostikasi, kasbiy maslahat va boshq).

Shaxslararo munosabat psixodiagnostikasi

Guruhdagi shaxslararo munosabatning tuzilishini o'rganish. Shaxslararo munosabat tizimida shaxsning holatini o'rganish. Guruhdagi jipslikni o'rganish. Hamkorlik va guruhdagi o'zlashirganlik. Sotsiometriya. Referentometriya. «Shaxsni guruhiy baholash». «Kadriyatlar birligi». «Q-saralash» (Q-sort) va V.Stefansona. Shaxslararo munosabat psixodiagnostikasi metodlari va metodikalari. Shustring shaxslararo munosabat so'rovnomasi. D.J. Gilford va M. Sallivenning sotsial intellektni rivojlanganlik darajasini o'lchash metodikasi. A.M. Etkindning "Munosabatlar rang testi" (STO).

Kasbiy faoliyat diagnostikasi

Kasbiy yunalganlik diagnostikasi. Proforientatsiyada diagnostika. Kasbiy qiziqish va moyillik. Kasbiy o'zini o'zi aniqlash uchun psixodiagnostika. Kasbiy motivatsiya diagnostikasi. Boshqaruv diagnostikasi. Profitor. Rahbarlik samaradorligini prognozi va diagnostikasi. Boshqaruv personallari va ishlab chiqarish jamoasi effektivligi diagnostikasi va prognozi. Konfliktologiya diagnostikasi. Banditlik xizmatida psixodiagnostika. Ma'lumotlar va bazalari va menajment Reyting-attestatsiya va qaror qabul qilish tizimi.

Asosiy adabiyotlar.

1. G'avrbova N.A., Jalilova S.X. Umumiy psixodiagnostika. -T «Fan va texnologiya», 2018, 260 bet.
2. Bodalev A.A, Stoln V.V. Oburaya psixodiagnostika. -SPb.: Rech, 2000.-440 s.
3. Burlachuk F.Ye. Psixodiagnostika. SPb.: Piter, 2007.-351 s
4. Olinov L.Ya. va boshqalar. Umumiy psixodiagnostika. "Durdona" nashriyoti. Buxoro. 2020. -B. 410
5. Olinov L.Ya., Maxmudova Z.M., Eshov E.S. Psixodiagnostika. "Turon zamin ziy'o" nashriyoti. Toshkent 2014.-B. 298.

Qo'shinchta adabiyotlar

6. Anne Anastasi, Susana Urbina. Psychology Testing.-Prentice-Hall International, Inc.2010.-781 r
7. Bodalev A.A, Stoln V.V. ObShaya psixodiagnostika. SPb.: Rech, 2001.
8. Burlachuk F.E. Psixodiagnostika. SPb.: Piter, 2002.
9. Andrushenko T.Yu. Diagnosticheskie probi v psixologicheskom konsultirovani. M.: Akademiya, 2004.
10. Balakshina J.A., Proxorenko T.V. Diagnostika pamyati, vnimaniya, mishleniya, urovnya razvitiya. SPb.: Rech, 2002.
11. Balakshina J.A., Proxorenko T.V. Shkolniy test umstvennogo razvitiya. SPb.: Rech, 2002.
12. Vasserman L.I., V.A.Dyuk, B.V.Lovlev, K.R.Chervinskaya. Psixologicheskaya diagnostika i novie informatsionnie texnologii. S. – Peterburg: OOO «SLP», 1997. - 203s.
13. Dileo D. Detskiy risunok: diagnostika i interpretatsiya. M.: April-press, EKSMO-press, 2001.
14. Drujinn V.N. Psixologiya obux sposobnostey. SPb.: Piter, 2006.
15. Klayn P. Spravochnoe rukovodstvo po konstruirovaniyu testov. Vvedenie v psixometricheskoe proektirovanie. Kiev: PANLTD, 1994.
16. Psixologicheskaya diagnostika / Pod red. K.M. Gurevicha, E.M. Borisovoy. SPb.: Piter, 2004.
17. Psixologicheskaya diagnostika / Pod red. M.K. Akimovoy. SPb.: Piter, 2005.
18. Shmelev A.G. i kollektiv. Osnovi psixodiagnostiki. Rostov naD., 1996.
19. Laak Yan Ter. Psixodiagnostika: problemi sodержaniya i metodov. M. Izd-vo IPP, Voronej: NPO «MODEK», 1996.
20. Nilandrov V.V., Novochadov V.V. Metod testirovaniya v psixologii. SPb.: Rech, 2003.
21. Romanova E.S. Graficheskie metodi v prakticheskoj psixologii. SPb.: Rech, 2002.
22. Romanova E.S. Psixodiagnostika. -Spb.: Piter, 2009. -400 s.
23. Rasulov A.I. Psixodiagnostika.-T., "Mumtoz so'z"-2010, -169 b.
24. Sobehlik L.N. Vvedenie v psixologiyu individualnosti. M.: In-t prikladnoy psixologii, 1998.
25. Testi dlya starshklassnikov i abiturientov. Teleesting. M: Pervoe sentyabrya, 2000.
26. Tunik E.E. Test Torrensa. Diagnostika kreativnosti. SPb.: IMATON, 1998.
27. Fetitskin N.P., Kozlov V.V., Mannylov G.M. Sotsialno-psixologicheskaya diagnostika razvitiya lichnosti i malix grupp. M.: Izd-vo Instituta Psixoterapii, 2002.
28. Shmelev A.G. Psixodiagnostika lichnostnix chert. - S. – Peterburg. Rech, 2002.
29. Chervinskaya K.R. Kompyuternaya psixodiagnostika. SPb.: Rech, 2003.

30. Yung K. Psixologicheskie tipi. – M.: 1999.
31. Yasukova L.A. Frustratsionniy test S. Rozensveyga. Metodicheskoe rukovodstvo. SPb.: IMATON, 2001.

Axbarot manbalari.

32. <http://psiholognew.com/cont.html>
33. <http://www.psychportal.info/psygate/test>
34. <http://psylst.net/praktikum/>
35. <http://www.psychology.ru/tests/>
36. <http://www.psychological.ru>

6. 60310903 - Psixologiya (amaliy psixologiya) 60310904 - Psixologiya (oila psixologiyasi) ta'lim yo'nalishida ixtisoslik fanlardan yakuniy davlat attestatsiyasi savollari

1.10. Umumiy psixologiya nazariyasi fani bo'yicha

1. Psixologiya tabiiy va ijtimoiy ilmiy fan sifatida.
2. Psixologiya fanining predmeti haqidagi tasavvurlar taraqqiyotining asosiy bosqichlari.
3. Psixologiyaning falsafa doirasidagi taraqqiyoti.
4. Psixologiya va ilmiy-texnik taraqqiyot
5. Psixologiyaning asosiy muammolari.
6. Pedagog faoliyatida psixologiyaning yetakchi ahamiyatga ega ekanligi.
7. Psixologiyasining tuzilishi, psixologiya sohaları psixologiyaning fanlar tizimida tugan o'rni.
8. Psixologiya fanining taraqqiyoti tarixi.
9. Psixologik bilimlarning rivojlanish bosqichlari.
10. Psixologiya fanining yirik ilmiy yo'nalishlari va maktablari (biologik, evolyusion, genetik, bixeviorizm, kognitiv, ijtimoiy-madaniy).
11. O'zbekistonda psixologiya fanining rivojlanish tarixi.
12. Zamonaviy psixologik tadqiqotlarning ustuvor yo'nalishlari, ularda to'plangan bilimlarning amaliyotda qo'llanishi.
13. Psixologiyaning tadqiqot metodlari va tarmoqlari
14. Psixologiya sohasida ilmiy-tekshirish olib borishning o'ziga xosligi.
15. Psixologik tadqiqot metodlari
16. Psixologiyada ilmiy tekshirish olib borishda zamonaviy kompyuter texnologiyalaridan foydalanish.
17. Xulq-atvorning psixofiziologik asosi
18. Xulq-atvorning psixofiziologik asosi
19. Endokrin tizimning inson organizmi va xulq atvoridagi ahamiyati.
20. Psixik xususiyat va holatlarning neyropsixologik asoslari.
21. Egizaklar usuli, gen va atrof-muhit bir-biriga ta'siri.
22. Irsiyat. Bixevioral genetika.

23. Psixik faoliyatning jinsga oid xususiyatlari.
24. Xulq-atvorning psixofiziologik asosi bo'yicha qisqacha xulosa va amaliy tavsiyalar.

25. Ong taraqqiyoti va ongsizlik
26. Filogenez va ontogenez haqida tushuncha.
27. Psixikaning sensor, perseptiv bosqichlari.
28. Instinkt tushunchasining mazmuni.
29. Instinktning klassifikatsiyasi.
30. Hayvonlarning individual va intellektual xatti-harakat shakllari.
31. Ongning paydo bo'lishi va uning taraqqiyoti.
32. Onglilik va ongsizlik
33. Muhit psixik faoliyat va taraqqiyot omili sifatida. Anglanmagan psixik jarayonlar.
34. Diqqat haqida tushuncha.
35. Diqqatning nerv-fiziologik asoslari.
36. Diqqat turlari, ixtiyorsiz diqqat, ixtiyoriy diqqat, ixtiyoriydan so'nggi diqqat.
37. Diqqatning xususiyatlari, diqqat kuchi va bo'linishi, diqqat ko'lamini, diqqat taqsimlanishi shaxsda diqqat rivojlanishi.
38. Diqqatning psixologik asosi haqida qisqacha xulosa.
39. Sezgililar haqida umumiy tushuncha.
40. Sezgilarning nerv-fiziologik asoslari.
41. Sezgilarning tasnifi, sezgilarning turlari, sezgi sohasidagi qonuniyatlari.
42. Sezgi va sezuvchanlikning psixologik asosi haqida qisqacha xulosa.
43. Idrok haqida tushuncha.
44. Idrokning nerv-fiziologik asoslari, xususiyatlari va qonuniyatlari.
45. Idrokda ob'ekt va fon, apperseptsiya, idrokning konstantligi.
46. Idrokda illyuziya va gallyutsinatsiya.
47. Vaqt, harakat va fazoni idrok qilish.
48. Idrokning psixologik asosi haqida qisqacha xulosa.
49. Xotira haqida tushuncha.
50. Xotiraning nerv-fiziologik asosi.
51. Xotira nazariyalari.
52. Xotira turlari, faoliyatga ko'ra xotira turlari, maqsadiga ko'ra xotira turlari, muddatiga ko'ra xotira turlari.
53. Xotira jarayonlari, esda olib qolish, esga tushirish, esda saqlash, unutish.
54. Xotirani o'rganish metodlari.
55. Xotiraning psixologik asosi haqida qisqacha xulosa.
56. Xayol haqida tushuncha.
57. Xayol jarayonlari.
58. Xayol turlari, tasavvur xayoli, ijodiy xayol, ixtiyorsiz va ixtiyoriy xayol, orzu, tush ko'rish va shirin xayol.
59. Xayol sifatleri, xayolning kengligi va torligi, xayolning chuqurligi va realligi, xayolning mazmundorligi va kuchi, fantaziya.
60. Xayolning rivojlanishi.

61. Xayol bo'yicha qisqacha xulosa.
62. Tafakkur haqida tushuncha.
63. Tafakkur va hissiy bilish.
64. Tafakkur operatsiyalari, tafakkur shakllari, turlari. Tafakkur borasidagi psixologik nazariyalar.
65. Muammoli vaziyat va uni hal qilish metodlari.
66. Tafakkurning psixologik asosi haqida qisqacha xulosa.
67. Intellect va kreativlik haqida tushuncha.
68. Intellect va kreativlik nazariyalari.
69. Intellect sohasida psixologik differentsiatsiya -- irsiyat, jins, madaniyat, muhit. Intellectni o'lash metod va metodikalari.
70. Intellect sohasidagi buzilishlar.
71. Intellect va kreativlikning psixologik asosi haqida qisqacha xulosa.
72. Faoliyat haqida tushuncha.
73. Faoliyatning tuzilishi, turlari.
74. Motiv va motivatsiya. Motivlarning turlari.
75. Motivatsiya nazariyalari (A.Maslou, A.Adler, Z.Freyd). Motivatsion sohani tekshirish metodlari.
76. Muloqot va nutq haqida tushuncha, muloqot turlari.
77. Muloqotning inson filogenetik va ontogenetik rivojlanishidagi ahamiyati.
78. Muloqotning ijtimoiy-psixologik jihatlari haqida tushuncha.
79. Shaxslararo munosabatlar va ularda muloqotning o'rni.
80. Emotsiya haqida tushuncha.
81. Hissiy holatlarning nerv-fiziologik asoslari.
82. Insoniy emotsiyalar va hayvonlardagi emotsiyalar.
83. Hissiy holatlarning ifodalanishi, hislarni kechirish shakllari.
84. Hissiy ton, affekt, stress.
85. Iroda haqida tushuncha.
86. Irodaviy faoliyatning umumiy xususiyatlari. Iroda borasidagi nazariyalar.
87. Irodaviy akt va uning tuzilishi.
88. Shaxs haqida tushuncha.
89. Shaxsning rivojlanishi.
90. Shaxsning ximoyalaniish mexanizmlari. Ta'sir etuvchi omillar.
91. Shaxs psixologik strukturasi. Shaxs nazariyalari (G.Ayzenk, Z.Freyd, K.Rodjers, A.Maslou).
92. Xarakter xaqida tushuncha.
93. Shaxsning o'zini o'zi baholashi.
94. Shaxsning o'zini o'zi nazorat qilishi va boshqarishi.
95. Shaxsni o'rganish metodlari (kuzatish, proektiv texnikalar, so'rovnomalar va amaliy testlar).
96. Temperament haqida tushuncha.
97. Individuallik xususiyatlari differensial psixologiyaning predmeti sifatida.
98. Inson shaxsi va individuallik xususiyatlari.
99. Xarakter shakllanishi.

100. Qobiliyatlar haqida tushuncha, qobiliyatlarining sifat va miqdor tavsifi, qobiliyatlarining tuzilishi.
101. Layoqat va qobiliyat.
102. Qobiliyatlar tuzilishi, turlari. Talantning paydo bo'lishi va tuzilishi.

1.12. Eksperimental psixologiya

Eksperimental psixologiyaga kirish. Shaxs psixologiyasi

1. Fiziologik psixologiyaning paydo bo'lish sharoitlari.
2. G.Gelmgols -- psixofiziologiyaning asoschisi sifatida.
3. Psixofizika fanining shakllanishida E. Veber va T. Fexner tadqiqotlarining o'rni.
4. V. Vuntning eksperimental psixologiyasi.
5. E. Titchenening radikal introspektivizmi.
6. Murakkab bilish jarayonlarini eksperimental o'rganish.
7. Ebbinghaus, Erayn va Xarterlarning eksperimental tadqiqotlari.
8. Kasb tanlashga doir psixologik tadqiqodlar.
9. Eksperimental psixologiyaning asosiy tamoyillari.
10. Psixologiyada eksperimental metodning tarixi.
11. Umumiy psixologiyada eksperimental metodning rivojlanishi.
12. Fanning metodolik muammolari.
13. Nazariya va uning tarkibiy tuzilishi.
14. Ilmiy muammo. Ilmiy faraz.
15. Asosiy umumilmiy tadqiqot metodlari. Psixologiyada empirik metodlar.
16. Tabiiy va laboratoriya sharoitlarida kuzatish.
17. Eksperimental muomala.
18. Eksperimentator va uning shaxsi va faoliyati.
19. Eksperimentda sinaluvchi, uning shaxsi va faoliyati.
20. Psixologik eksperiment vaziyati.
21. Eksperimental tadqiqot etkasi.
22. Psixologning axloqiy tamoyillari va xulq-atvori kodeksi.
23. Psixologik eksperiment jarayoni va uning asosiy xususiyatlari.
24. Eksperimental o'zgaruvchilar va ularni nazorat qilish.
25. Eksperimental o'zgaruvchi turlari.
26. Eksperimental rejalar. Korreksion tadqiqotlar.
27. Empirik tadqiqotning umumiy tavsifi.

Ichki regulyatsiya

1. Shaxs rivojlanishining turli davrlarida motivatsion jarayonning ahamiyati.

2. Hozirgi zamon psixologiyasida tesning dolzarb muammolari
3. Emotsiyalarning shaxs shakllanishidagi o'rni
4. Emotsiyalar va insonning xronologik yoshi
5. Emotsionalikning inson hayot faoliyatigi ta'siri
6. Irodaviy boshqaruv va inson shaxsining rivojlanishi
7. Inson irodasining tabiati
8. Irodaviy boshqaruv va irodaviy zo'rliqish
9. Murakkab sharoitlarda irodaning namoyon bo'lishi
10. Ongli nazorat ixtiyoriy boshqaruv shakli sifatida
11. Yoshi xususiyatlarining inson irodaviy boshqaruviga ta'siri
12. Xulq-atvor va faoliyatni ixtiyoriy boshqarishning psixofiziologik mexanizmlari.

Bilish jarayonlari

1. Psixologiya fanining klassik tadqiqotlarida metodik usullar.
2. Sinavchilarning eksperimentida ishtirok etish effektlari
3. Psixolog tadqiqotining axloq kodeksi
4. Sensor shkalalar
5. Psixologik o'lchov xususiyatlari
6. Ko'rish idroki asimmetriyasi
7. Mutloq va differensial sezgirlikni o'rganish
8. Emotsiyalarning idrokka tanlovchan ta'siri
9. Bilish jarayonlari va emotsiyalar
10. Seziq va idrok jarayonlari rivojlanishi
11. Geshalt psixologiyada perseptiv timsollarning qonuniyatlari
12. Idrok iliyuziyalari va ularni tadqiq qilish
13. Diqqatning bargarorligi va ixtiyoriy xotiraning bog'liqligi
14. O'quvchilar diqqatining ayrim yosh xususiyatlari
15. Diqqat konsentratsiyasi va so'z-mantiqiy xotira orasidagi bog'liqlik
16. Diqqatning taqsimlanishi va obrazli xotira
17. Boshlang'ich sinf o'quvchilari diqqatining ayrim xususiyatlari
18. Matematika darslarida bolalarning diqqatini tashkil etish
19. O'smirlarda diqqatning yosh va jins xususiyatlari
20. Katta sinf o'quvchilarida diqqatning ko'chuvchanligi va taqsimlanishini eksperimental o'rganish
21. Ixtiyorisiz xotirada faoliyatning o'rni
22. Diqqatni rivajlantirish metodlari
23. Xotirani rivajlantirish metodlari
24. Diqqat va xotira psixokorreksiyasi

25. Masalalarni yechishda oldingi tajribaning tinlovchanligining asosiy omillari

26. Masalalarni yechishda ob'ektlarning latent xususiyatlari.
27. Ustanovkalarining masalalarni yechish uslubiga ta'sirini o'rganish
28. O'z-o'zini kuzatish metodi.
29. Ovoz chiqarib mulohaza yuritish metodi.
30. Tafakkur jarayonini o'rganish va axborot nazariyasi.
31. Nutqni o'rganishda nazariy kommunikasion model (jumlalarning morfem tuzilishi).
32. Nutqni o'rganishda transformasion model.
33. Jumlalarni tuzish va tushunishning "bevosita-komponentlar" bo'yicha modeli.
34. D.J. Millerning jumlalarni taqqoslash metodikasi
35. Empirik tadqiqotning umumiy tavsifi.

1.14. Jitimoiy va tadbqiqiy psixologiya fani bo'yicha

1. Jitimoiy psixologiya fanining predmeti va vazifalari haqida baxslar.
2. Jitimoiy psixologiyaning fan sifatida rivojlanishi.
3. Jitimoiy psixologiyaning uch nazariy manbasi va ularning bugungi kundagi mohiyati.
4. Psixologik oqimlarda jitimoiy psixologik qarashlarning aks etishi.
5. O'rta Osiyo mutafakkirlarining asarlarida jitimoiy psixologik qarashlarning aks etirilishi.
6. Jitimoiy psixologiyada foydalaniladigan metodlarning o'ziga xosligi.
7. O'rta Osiyo mutafakkirlarining asarlarida mulogotga oid qarashlarning aks etirilishi
8. Shaxslararo mulogot va uning funktsiya (vazifa)lari
9. Mulogotning jitimoiy psixologik tavsifi va uning turlari
10. Shaxslararo kommunikatsiyaning o'ziga xos jihatlari
11. Informatsiya (axborot)ni uzatish yo'llari va usullari
12. Mulogotda o'zaro tushunish va jitimoiy pertseptsiya
13. Shaxslararo mulogotda pertseptiv mexanizmlar
14. Mulogotda o'zaro ta'sir masalasi
15. Jitimoiy-psixologik nizolar va ularning tavsifi
16. Mulogotda nizolarni yuzaga keltiruvchi jitimoiy psixologik sabablar
17. Mulogot jarayonidagi nizolarni hal etishning jitimoiy psixologik xususiyatlari
18. Katta guruhlar va omma psixologiyasi
19. Kichik guruh va jamoa psixologiyasi
20. Kichik guruh va referent guruh muammosining jitimoiy psixologiyada o'rganilishi
21. Jitimoiy guruhlar tushunchasi va ularning klassifikatsiyasi
22. Kichik guruhlarning jitimoiy psixologiyasi

23. Kichik guruhlarning emosional va kommunikativ tuzilishi
24. Kichik guruhlarga xos qonuniyatlar va ularning o'rganilishi.
25. Guruhliy diramika rivojlanish va jipslashish nuammosi
26. Kichik guruhlarda rivojlanish va jipslashish jarayoni
27. Guruhliy qarorlarni qabul qilish jarayoni
28. Kichik guruh bilan ishlashning ijtimoiy psixologik jihatlari
29. Ijtimoiy psixologiya uchun shaxsni o'rganishning o'ziga xosligi
30. Ijtimoiy psixologiyada "Men" kontseptsiyasining mohiyati
31. Shaxsning o'z-o'ziga baho berishi
32. Shaxsning psixologik tuzilishi
33. Shaxsning o'z-o'zini anglashi masalasida rus olimlarining nazariyalari
34. Shaxsning o'z-o'zini anglashi masalasida O'rta Osiyo mutafakirlarining
35. Shaxsning o'z-o'zini anglashi masalasida O'rta Osiyo mutafakirlarining qarashlari
36. Shaxs tiplarining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari
37. Shaxs haqida Freyd nazariyasi
38. Shaxsda psixologik himoya mexanizmi
39. Shaxsning ijtimoiylashuv omillarining einopsixologik jihatlari
40. Shaxsni o'rganishda chet el psixologiyasi nazariyalari
41. Rossiya psixologiyasida shaxs haqidagi nazariyalari
42. O'rta Osiyo mutafakirlarining shaxs haqidagi qarashlari
43. Shaxsning ijtimoiy ustunovkalari
44. Shaxs va uning agressivligi
45. Shaxs va alturizm masalasi
46. Shaxs va uning tolerantligi masalasi
47. Shaxsda kuzatiladigan stress holatlari
48. Boshqaruv psixologiyasining chet el olimlari tomonidan o'rganilishi
49. Boshqaruv psixologiyasining rus olimlari tomonidan o'rganilishi
50. Boshqaruv psixologiyasining o'zbek psixologiyasida o'rganilishi

1.16. Umumiy psixodiagnostika fani bo'yicha

1. Psixodiagnostika va psixologiya tarmoqlari o'rtasidagi bog'liqlik.
2. Ilmiy psixodiagnostika bilan amaliy psixodiagnostikaning o'zaro aloqalari.
3. Psixodiagnostik tadqiqotlarning ilmiy tadqiqotlardan farqi
4. Psixodiagnostik metodikaparining ma'lumot olish usullari orasidagi afzalliklari.
5. Kompyuter psixodiagnostikasining yutuq va kamchiliklari.
6. O'zbekistonda psixodiagnostikaning rivojlanish tarixi.
7. Psixologik testlashing tarixi.
8. Psixodiagnostik metodikalardan foydalanuvchilar va ishlab chiquvchilar uchun talablar
9. Psixodiagnostik jarayonlar bosqichlar.

10. Psixodiagnostik tadqiqot buyicha hisobot tayyorlash.
11. Test metodining yutuq va kamchiliklari.
12. Assessment-markaz va alt-assessment personalii kompleks baholash metodlari sifatida.
13. Korrelyatsiya tahlili ishonchlik va validlikni aniqlash usullaridan biri sifatida: regression tahlili.
14. Chiziqli standartlashirish. Nochiziqli standartlashirish.
15. Standartlashirish uchun tanlanmalarni shakllantirish qoidalari
16. Test topshiriqlarining murakkablik indeksi (effektivlik) va diskriminativligi.
17. Psixologik psixometrik jihatidan tayyorlash talablari.
18. Shaxs to'g'risida ma'lumot olish usullari: L-ma'lumot, Q-ma'lumot, T-ma'lumot.
19. Pedagogik diagnostika.
20. Maktab psixologik xizmatida psixodiagnostika.
21. Klinik psixodiagnostika.
22. Temperament irsiy xarakteristikasini baholash uchun V.M.Rusalovning temperament tuzilishi so'rovnomasi.
23. Temperament tiplarini baholashda D. Keyrs so'rovnomasi.
24. G. Ayzenk so'rovnomalari asosidatemperamenti aniqlash.
25. Katta yoshdagilar bilan ishlashgan mo'ljallangan ko'p omilli "shaxs so'rovnomasi (D). Gouxning Kaliforniya psixologik so'rovnomasi (CPI).
26. Y. Farenbergning "Frayburg shaxsni o'rganish so'rovnomasi" (FBI).
27. L.H. Sobchikning "Individual-psixologik so'rovnomasi"
28. Psixodiagnostikada apperseptiv testlar tahlili.
29. Assosiativ metod hikoyani, tarixni yoki jumalarni metodikalarning asosi sifatida.
30. D.M.Saks va S.Levining "Tugallanmagan jumalar" metodikasi.
31. Shaxs muammolari, xususiyatlari va holatlarini o'rganishga mo'ljallangan boshqa proektiv metodikalalar.
32. O'zini o'zi anglash psixodiagnostikasi
33. Shaxs qadriyatlarini diagnostikasi metodikalari
34. Diersayldning shaxsning psixik holati metodikasi.
35. Nevrotik holatlarni diagnostika metodikalari.
36. Frustratsiya diagnostikasi.
37. X. Xelkxauzenning tadqiqotlari va diagnostik metodlari.
38. Erishtganlik motivatsiyalari o'rganish uchun metodikalalar.
39. O'quv motivatsiyalari va o'quvchilarning o'qishga emosional munosabatlarini o'rganish psixologik metodikalari.

40. Pedagogik diagnostika.
41. Maktabga tayyorgarlik.
42. O'zlashtirish va o'quv guruhlarni shakllanganlik darajasini diagnostika qilish.
43. Maxsus populyatsiya uchun testlar.
44. Go'daklar va maktabgacha yoshdagilarni testdan o'tkazish.
45. Psixik taraqqiyotdan ortda qolganlarni kompleks baholash.
46. Differensial qobiliyatlar batareyasi - DQB (DAT).
47. Qobiliyatlar diagnostikasi metodlarini qo'llash sohalari
48. Ota-ona-bola munosabatlari diagnostikasi metodlari va metodikalari.
49. «R. Jilyaning Film-test»,
50. «O'smirlar nazarida ota-onalar» (ADOR),
51. Ota-onalik ustanovkaari va reaksiyalari metodikasi (PARI),
52. «Oila rasmi», «Uch daraxt» va boshqa metodikalar.
53. Konfliktologiya diagnostikasi.
54. Bandlik xizmatida psixodiagnostika.
55. Adaptatsiya va dezadaptatsiya diagnostikasi.

Psixologiya kafedrasi mudiri

A.M. Nazarov